

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

RAPORTTEJA 78 | 2013

Vuosi kotoutumiskoulutuksen jälkeen

Selvitys opiskelijoiden sijoittumisesta pääkaupunkiseudulla

ILONA KORHONEN | VILPPU PALMBERG | JARNO RUOTSALAINEN | LAURA RUUSKANEN | LEA SAVOLAINEN

Vuosi kotoutumiskoulutuksen jälkeen

Selvitys opiskelijoiden sijoittumisesta pääkaupunkiseudulla

KORHONEN ILONA
PALMBERG VILPPU
RUOTSALAINEN JARNO
RUUSKANEN LAURA
SAVOLAINEN LEA

RAPORTTEJA 78 | 2013
VUOSI KOTOUTUMISKOULUTUKSEN JÄLKEEN
SELVITYS OPISKELIJOIDEN SIOITTUMISESTA PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Ilona Korhonen, Lea Savolainen
Kansikuva: Memmi Ojantola

ISBN 978-952-257-845-7 (PDF)
ISSN-L 2242-2846
ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN URN:ISBN:978-952-257-845-7

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Kiitokset	2
Johdanto	3
Työvoimapolitiittinen ja omaehtoinen kotoutumiskoulutus pääkaupunkiseudulla vuonna 2010	5
Selvityksen aineisto	5
Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen syksyllä 2010 aloittaneet	8
Opiskelijoiden tausta	8
Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen opiskelijoiden sijoittuminen	12
Työttömyys työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen	12
Sijoittuminen välittömästi kotoutumiskoulutuksen päättymisen jälkeen	13
Sijoittuminen kolmen kuukauden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä	14
Sijoittuminen kuuden kuukauden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä	15
Sijoittuminen yhdeksän kuukauden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä	16
Sijoittuminen vuoden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä	17
Opiskelijoiden sijoittuminen sukupuolen mukaan	18
Sijoittuminen ikäryhmittäin	19
Ennen vuotta 1955 syntyneet (koulutuksen alkaessa 56-vuotiaat tai vanhemmat)	19
Vuosina 1955–1964 syntyneet (koulutuksen alkaessa 46–55-vuotiaat)	19
Vuosina 1965–1974 syntyneet (koulutuksen alkaessa 36–45-vuotiaat)	19
Vuosina 1975–1986 syntyneet (koulutuksen alkaessa 26–35-vuotiaat)	19
Vuonna 1985 syntyneet ja nuoremmat (koulutuksen alkaessa 25-vuotiaat ja nuoremmat)	20
Omaehtoisen, rinnastetun suomen kielen opiskelun syksyllä 2010 aloittaneet	21
Opiskelijoiden tausta	21
Rinnastetun suomen kielen koulutuksen opiskelijoiden sijoittuminen	25
Työttömyys rinnastetun suomen kielen koulutuksen jälkeen	25
Sijoittuminen välittömästi rinnastetun koulutuksen päättymisen jälkeen	26
Sijoittuminen kolmen kuukauden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä	27
Sijoittuminen kuuden kuukauden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä	28
Sijoittuminen yhdeksän kuukauden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä	29
Sijoittuminen vuoden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä	30
Sijoittuminen sukupuolen mukaan	31
Sijoittuminen ikäryhmittäin	32
Ennen vuotta 1955 syntyneet (koulutuksen alkaessa 56 vuotta tai vanhempi)	32
Vuosina 1965–1974 syntyneet (koulutuksen alkaessa 36–45-vuotiaat)	32
Vuosina 1975–1986 syntyneet (koulutuksen alkaessa 26–35-vuotiaat)	32
Vuonna 1985 syntyneet ja nuoremmat (koulutuksen alkaessa 25-vuotiaat ja nuoremmat)	32
Yhteenveto ja johtopäätöksiä	33
Ohjautuminen	33
Jatkopolut	34

Johtopäätöksiä.....	37
Lähteet.....	40

Kiitokset

Aineiston hankinnassa ja käsittelyssä projektia avustivat IT-asiantuntija Tuula Lehtinen sekä Uudenmaan ELY-keskuksessa keväällä 2012 työskennellyt Nia Englund. Lisäksi aineiston käsittelyssä projektia neuvoi ELY-keskuksen tutkija Santtu Sundvall.

Johdanto

Tämä selvitys on tehty Uudenmaan ELY-keskuksen Koulutusportti – maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksen kehittämishankkeessa (ESR). Selvityksen tarkoituksena oli tiettävästi ensimmäisen kerran Suomessa verrata aineistolähtöisesti työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen ja omaehtoisen suomen kielen opiskelun vaihtoehtoihin ohjautumista ja koulutuksen vaikutusta opiskelijoiden jatkokouluihin. Selvityksen tavoitteena on saavuttaa yleiskäsitys siitä, miten pääkaupunkiseudun TE-toimistojen asiakkaita ohjautuu eri koulutusvaihtoehtoihin sekä siitä, miten eri koulutusvaihtoehtoisissa opiskelleet henkilöt etenevät eri jatkokouluillaan koulutuksen jälkeen.

Koulutusportti -projektin päätehtävänä on luoda sähköinen järjestelmä ja toimintamalli maahanmuuttajien koulutukseen ohjaamisen tehostamiseksi erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa. Yhtenä muista tehtävistä on selvittää maahanmuuttajien omaehtoisen kotoutumistuella tuettavan koulutuksen¹ vaikuttavuutta ja etsiä keinoja vaikuttavuuden parantamiseksi. Koulutuksen vaikuttavuus kietoutuu kysymyksiin siitä, millaista koulutusta ylipäättään on tarjolla ja ohjataan asiakkaat heille sopiviin koulutuksiin. Voidaan myös perustellusti kysyä, mikä on hyvää vaikuttavuutta kotoutumiskoulutuksessa ja omaehtoisessa suomen kielen alkuvaiheen opetuksessa.

Koulutukseen ohjaamisen kehittäminen edellyttää tietoa siitä, millaisia TE-toimiston asiakkaita ohjautuu toisaalta työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen ja toisaalta omaehtoiseen kotoutumistuella tuettavaan opiskeluun (tarkasteluajankohtana ”koulutuksen rinnastaminen työvoimapolitiittiseen koulutukseen”). Tämän selvityksen toisena tavoitteena oli arvioida eri koulutusvaihtoehtojen vaikutuksia opiskelijoiden jatkokouluihin. Selvityksessä pyrittiin saavuttamaan yleiskuva siitä, onko koulutusvaihtoehdon valinta eri kohderyhmissä ollut työvoimapolitiittisesti ja kotoutumisen näkökulmasta perusteltu. Lisäksi tavoitteena oli etsiä suosituksia koulutukseen ohjaamisen tueksi TE-toimistossa.

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena kielitaidon osalta on, että maahanmuuttaja saavuttaa toimivan peruskielitaidon tason suomen tai ruotsin kielessä. TE-toimiston kotoutuja-asiakkaat voivat opiskella myös muilla kuin TE-toimiston kursseilla: TE-toimisto voi tehdä kotoutumissuunnitelmassa päätöksen opiskelun tukemisesta kotoutumistuella. Pääkaupunkiseudulla kuntien, yksityisten oppilaitosten ja järjestöjen tarjoama suomen kielen kurssitarjonta on varsin laajaa.

Omaehtoiset koulutusratkaisut ovat muodostuneet välttämättömiksi alkuvaiheen palveluksi myös työvoimakoulutuksen rahoituksen riittämättömyyden vuoksi. Paitsi tarjoamalla määrällisesti koulutusvaihtoehtoja, omaehtoinen opiskelu täydentää työvoimapolitiittista kotoutumiskoulutusta sisällöllisesti. Esimerkiksi nuorten ja aikuisten maahanmuuttajien omaehtoiset peruskouluopinnot täydentävät maahanmuuttajien työvoimakoulutustarjontaa oleellisesti. Haasteena on varmistaa mahdollisuuksien mukaan kotoutujien ohjautuminen yksilöllisesti työllistymisen ja kotoutumisen kannalta parhaaseen koulutusvaihtoehtoon niin, että resurssihaasteet eivät väärällä tavalla sanele palveluratkaisuja.

Tässä selvityksessä tarkastellaan Helsingin, Espoon ja Vantaan TE-toimistojen maahanmuuttajapalveluiden asiakkaita, jotka aloittivat syksyllä 2010 opiskelun työvoimapolitiittisissa tai omaehtoisissa kotoutumiskoulutuksissa. TE-hallinnon URA-tietojärjestelmästä kerättyjen seurantatietojen avulla tarkastellaan näiden opiskelijoiden etenemistä vuoden ajan työvoimakoulutuksen tai omaehtoisen opiskelujakson päättymisestä.

Tarkoitus oli saavuttaa realistinen yleiskäsitys koulutusvalinnan ja ohjautumisen ratkaisevista asiakasmuuttujista: ohjautuvatko työvoimakoulutukseen esimerkiksi tietynikäiset tai tiettyä äidinkieltä puhuvat asiakkaat? Onko omaehtoiisiin opintoihin ohjatuista mahdollista löytää vastaavia yleisiä ja yhteisiä nimittäjiä? Toiseksi tarkoitus oli seura-

¹ Vuonna 2010 voimassa olleen lainsäädännön mukaan TE-toimisto voi päättää koulutuksen rinnastamisesta työvoimapolitiittiseen koulutukseen. Myöhemmin, vuonna 2011 voimaan tulleen kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan omaehtoista koulutusta ei enää rinnasteta työvoimapolitiittiseen koulutukseen. Uuden lainsäädännön mukaan maahanmuuttajan omaehtoista opiskelua on tietyin edellytyksin mahdollista tukea kotoutumistuella.

ta ja vertailla työvoimakoulutuksessa ja omaehtoisessa koulutuksessa opiskelleiden maahanmuuttajien tilannetta koulutuksen jälkeen vuoden ajan: kuinka moni työllistyi, meni toiseen koulutukseen, jäi edelleen työttömäksi? Pyrittiin saavuttamaan alustava arvio siitä, miten erot asiakkaiden taustassa ja toisaalta kotoutumiskoulutuksen muoto heijastuvat koulutuksen jälkeiseen sijoittumiseen.

Alun perin selvityksen tavoitteena oli saada tietoa siitä, keitä maahanmuuttaja-asiakkaita on aidosti perusteltua ohjata työvoimakoulutukseen, keitä puolestaan omaehtoiseen koulutukseen. Selvityksessä saatiinkin uutta tietoa siitä, keitä asiakkaita ohjautui näihin koulutuksiin sekä siitä, minkälaisia koulutuksen päättymisen jälkeiset jatkopolut olivat. Selvityksen pohjalta ei kuitenkaan voida tehdä laajoja johtopäätöksiä siitä, millaisia maahanmuuttajaryhmiä on perustelua ohjata eri koulutusmuotoihin.

Selvityksen menetelmä ja aineistot eivät mahdollista tulosten merkittävää tilastollista yleistämistä. Suomessa ei ole tehty nykyaikaisen kotoutumisjärjestelmän koulutusten vaikuttavuuden arviointia asiakaspolkujen osalta. Tässä selvityksessä annetaan joitakin suuntaviivoja tulevaisuudessa kasvavien maahanmuuttajien määrien vuoksi epäilemättä hyvin tarpeelliseen tutkimusalueeseen.

Koska vuosi on varsin lyhyt aika maahanmuuttajan työllistymispolulla, Koulutusportti-projektissa selvitetään työvoimapolitiittisia etenemispolkuja toisella, täydentävällä katsauksella. Siinä tarkastellaan vuonna 2006 työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen tai siihen rinnastetun suomen kielen koulutuksen aloittaneiden henkilöiden tilannetta syksyllä 2012. Tämän selvityksen tavoitteena oli selvittää eri koulutusmuotojen vaikutusta TE-toimiston asiakkaiden pidemmän aikavälin etenemispolkuihin.

² Selvitykseen valittiin 100 maahanmuuttajaa, jotka olivat vuoden 2006 aikana aloittaneet vähintään kahdeksan kuukautta kestävänn rinnastetun suomen kielen koulutuksen sekä 100, jotka olivat vuonna 2006 aloittaneet työvoimapolitiittisen suomen kielen koulutuksen.

Työvoimapolitiittinen ja omaehtoinen kotoutumiskoulutus pääkaupunkiseudulla vuonna 2010

Vuonna 2010 työvoimakoulutuksena järjestettävä kotoutumiskoulutus koostui neljästä moduulista, joista viimeinen oli työpaikalla toteutettavan työharjoittelun sisältävä työelämäjakso. Lähtökohtaisesti myös muut koulutuksen moduulit sisälsivät työelämä- ja työhakutaitojen opiskelua. Normaalisti etenevän koulutuksen kokonaiskesto oli 210 opiskelijatyöpäivää (n. 10 kuukautta) ja hitaasti etenevän 270 päivää (n. 13 kuukautta). Työelämäjakson tavoitteena oli, että opiskelija tutustuu suomalaiseen työelämään, kehittää työelämävalmiuksiaan ja työelämässä tarvittavia viestintätaitoja. Työelämäjakson tavoitteena oli edistää työhönsijoittumista sekä lisätä opiskelijan valmiuksia oman koulutus- ja työllistymissuunnitelman laadintaan. Työelämäjakson lisäksi koulutukset sisälsivät työelämä- ja työnhakutaitojen opiskelua integroituna kielen opiskelusiältöihin.

Työvoimakoulutuksissa opiskelupäivä kesti vuonna 2010 seitsemän oppituntia, josta viisi tuntia oli lähiopetusta ja kaksi itsenäistä työskentelyä. Opiskelua kertyi siis laskennallisesti 35 viikkotuntia. Ryhmäkoko oli tavallisesti noin 20 opiskelijaa, joskin tässä oli vaihtelua. Opiskelu oli opiskelijoille maksutonta, ja heille maksettiin koulutuksen ajalta työttömyysetuutta (yleensä kotoutumistukea) sekä ylläpitokorvausta.

Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta ja luku- ja kirjoitustaidon koulutusta koskevan ohjeistuksen mukaista työvoimapolitiittista kotoutumiskoulutusta toteutti selvitysjaksolla pääkaupunkiseudulla 10 oppilaitosta. Uudenaan ELY-keskus hankkii koulutukset. Tämän selvityksen otokseen valikoituneet maahanmuuttajat opiskelivat kuudessa eri oppilaitoksessa.

Vuonna 2010 voimassa olleen lainsäädännön mukaan TE-toimisto voi päättää myös omaehtoisen koulutuksen rinnastamisesta työvoimapolitiittiseen koulutukseen. Tuolloin vallinneen linjauksen mukaan työvoimakoulutukseen voitiin rinnastaa koulutuksia, joissa opiskelua oli vähintään 20 tuntia viikossa, sisältäen vähintään 14 viikkotuntia lähiopetusta. TE-toimisto teki päätöksen rinnastamisesta jokaisen asiakkaan kohdalla erikseen osana kotoutumissuunnittelua. Opetuksen tuli edistää asiakkaan kotoutumista, suomen kielen taidon kehittymistä ja parantaa hänen työllistymismahdollisuuksiaan. Rinnastetuissa omaehtoisissa suomen kielen koulutuksissa ryhmäkoot ja opiskelupäivän pituus vaihtelivat varsin merkittävästi oppilaitoksittain. Rinnasteiset koulutukset eivät pääsääntöisesti sisältäneet työvoimapolitiittisen koulutuksen työelämäjakson kaltaista työharjoittelua tai työelämätaitojen opiskelua. Niissä ei myöskään aina seurattu opiskelijoiden läsnäoloa.

”Rinnastuskelpoisia” suomen kielen koulutuksia tarjoavia oppilaitoksia on Helsingin seudulla melko runsaasti. Lisäksi on lukuisia muita oppilaitoksia, joihin tehtiin rinnastuspäätöksiä esimerkiksi ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan opiskeluun ja tutkintotavoitteiseen opiskeluun. Selvitykseen poimitut henkilöt opiskelivat kymmenessä rinnastettavissa opintoja tarjoavassa oppilaitoksessa. Suuri osa rinnastuksista tehtiin peruskouluopintoihin, peruskouluopintoihin valmistaviin opintoihin tai maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistaviin opintoihin (MAVA). Näitä opintoja suorittaneita henkilöitä ei kuitenkaan käsitellä tässä selvityksessä, koska haluttiin selvittää nimenomaan työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen verrattavissa olevaa aikuisten suomen kielen opiskelua.

Selvityksen aineisto

Selvityksen kohdejoukoksi valittiin ne Helsingin, Vantaan ja Espoon TE-toimistojen maahanmuuttaja-asiakkaat, jotka aloittivat opiskelun joko työvoimapolitiittisessa kotoutumiskoulutuksessa tai omaehtoisessa suomen kielen koulutuksessa elo-lokakuussa 2010. Kohderyhmä rajoitettiin alkuvaiheen maahanmuuttaja-asiakkaisiin. Määrittelykriteerin mukaisesti valittiin vain sellaisia henkilöitä, joilla ei URA-tietojärjestelmässä ollut merkintää yli kaksi

kuukautta kestäneistä aiemmista suomen kielen opinnoista. Selvitykseen valikoitui siten pääasiassa uusia kotoutujia. Mukaan ei myöskään otettu henkilöitä, jotka olivat työllistyneet kesken suomen kielen koulutuksen. Kohderyhmärajausten tavoitteena oli, että kotoutumiskoulutuksen jälkeinen sijoittuminen kuvaisi nimenomaan tarkastellun koulutuksen vaikutusta opiskelijoiden elämässä. Tämän kohderyhmän määrittelyn perusteella ei ole mahdollista sulkea pois koulutuksen ohella muita vaikuttavia tekijöitä eikä siten voida arvioida varsinaista koulutusten ”vaikuttavuutta”. Selvityksessä eriteltävien, URA-tietojärjestelmässä melko validisti tunnistettavien muuttujien (äidinkieli, sukupuoli, ikä ja pohjakoulutus lähtömaassa³) lisäksi koulutuksen jälkeiseen etenemiseen vaikuttavista tunnistamattomista taustamuuttujista voidaan esimerkkinä mainita vaikkapa puolison kanssa käytetty kotikieli. Tällaisilla tunnistamattomilla tekijöillä on ilmeisesti merkittävä vaikutus sekä koulutuspolun valintaan että koulutuksen jälkeiseen etenemiseen.

Tässä selvityksessä ei tarkastella henkilöiden kielitaitotason kehittymistä koulutusten aikana, koska URA-tietojärjestelmän merkinnät henkilöiden ja koulutusten lähtötasoista olivat varsin puutteellisia eikä henkilöiden koulutuksessa saavuttamista kielitaidon tasoista ollut saatavissa yhteismitallista tietoa. Tästä johtuen selvityksessä ei myöskään voitu arvioida saavutetun kielitaidon tason merkitystä jatkopolun valinnassa.

Tarkastelun alkamisajankohdaksi valittiin syksy sillä perusteella, että työvoimapolitiittisia ja omaehtoisia suomen kielen koulutuksia alkaa paljon syksyllä. Syksy 2010 valittiin, koska silloin alkaneiden koulutusten päättymisestä oli aineiston käsittelyhetkellä syksyllä 2012 kulunut kaikkien opiskelijoiden kohdalla vähintään yksi vuosi. Arvioitiin tyypilliseksi koulutuksen kestoksi vuosi, jonka jälkeen vuosi arvioitiin riittäväksi seurantajaksoksi, jossa koulutuksen jatkopolkua on mahdollista tutkia. Haluttiin kuitenkin tutkia mahdollisimman tuoretta ja ajantasaista tilannetta, koska kotoutumiskoulutus on määrällisesti ja laadullisesti melko nopean muutoksen tilassa. Tarkasteluajankohdan valinta haluttiin kohdistaa yhdenmukaisesti kotoutumislainsäädännön muuttumista edeltäneeseen ajankohtaan, koska vuonna 2011 voimaan tuleen lain soveltamiseen liittyvät siirtymäsäännökset olisivat saattaneet hankaloittaa tutkimusjoukon yhdenmukaista tarkastelua. Tarkastelu kohdistui siis vanhan lainsäädännön mukaiseen koulutuksen rinnastamiseen työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen.

Selvitys on kokonaisuudessaan tehty URA-asiakastietojärjestelmästä saatavien asiakastietojen perusteella. Työvoimapolitiittisissa kotoutumiskoulutuksissa opiskeleiden henkilöiden tietojen keräämiseksi tehtiin ajo henkilöistä, joille oli annettu työvoimapolitiittinen lausunto OE1 ajalla 1.8.–30.9.2010. Tästä joukosta valittiin ne, joiden työvoimakoulutuksen tavoiteammattikoodina oli maahanmuuttajien kielikoulutus (koodi X6110). Näin tunnistettiin syksyllä 2010 työvoimapolitiittisessa kotoutumiskoulutuksessa aloittaneiden opiskelijoiden joukko. Näin kerätystä joukosta selvityksen ulkopuolelle jätettiin henkilöt, joiden aloittama koulutus oli luku- ja kirjoitustaidon koulutusta tai YKI-tutkintoon valmentavaa koulutusta, koska tarkoitus oli tutkia varsinaisen kotoutumiskoulutuksen osallistujia ja jatkopolkua. Tarkastelussa ei tehty eroa sen suhteen, oliko henkilö osallistunut hitaasti vai perusnopeudella etenevään kotoutumiskoulutukseen. Koska haluttiin tutkia koko ”kotoutumiskoulutusputken” käyneitä henkilöitä, tarkastelun ulkopuolelle jätettiin henkilöt, jotka olivat aloittaneet kotoutumiskoulutuksen muusta kuin ensimmäisestä moduulista. Lisäksi karsittiin koulutuksen keskeyttäneet, koska haluttiin selvittää tavoitteen mukaisen koulutuksen suorittaneiden sijoittumista. Kuitenkin henkilöt, jotka olivat kesken kotoutumiskoulutuksen siirtyneet toiseen kotoutumiskoulutuksen oppilaitokseen tai toiseen (esim. hitaammin etenevään) ryhmään, pidettiin mukana tarkasteltavassa joukossa.

Valittiin satunnaisesti 50 työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen loppuun suorittanutta maahanmuuttajaa kustakin kolmesta TE-toimistosta, yhteensä 150 henkilöä. Omaehtoisessa, työvoimapolitiittiseen koulutukseen rinnastetussa koulutuksessa opiskeleiden kohdejoukko saatiin URA-ajolla henkilöistä, joille oli annettu koulutuksen rinnastamis päätöstä koskeva työvoimapolitiittinen lausunto OH3 ajalla 1.9.–31.10.2010.

Omaehtoisista, rinnastetuista koulutuksista otettiin tarkasteluun ainoastaan ”varsinaiset” suomen kielen kurssit ja kurssikokonaisuudet, joiden ajateltiin olevan sisällöltään vertailukelpoisia työvoimakoulutuksena järjestettävän

³ Niiden osalta, joille oli URA-tietojärjestelmässä merkitty pääkoulutukseksi ”tuntematon”, tarkasteltiin muita URA:ssa olevia tietoja, joiden perusteella pyrittiin määrittelemään asiakkaan koulutustaso. Tässä selvityksessä ryhmään ”tuntematon” jätettiin siis vain ne henkilöt, joiden URA-tiedoista ei löytynyt mitään tietoa koulutustasosta. Koska eri maiden koulutusjärjestelmät eivät ole suoraan vertailukelpoisia keskenään eivätkä suoraan verrattavissa suomalaisen koulutusjärjestelmään, on otokseen kuuluvien henkilöiden koulutustasot käsitettävä suuntaa-antaviksi.

kotoutumiskoulutuksen kanssa. Toiseksi otettiin mukaan ainoastaan pidempikestoisesti, noin vuoden ajan yhtäjaksoisesti samassa omaehtoisessa koulutuksessa tai saman oppilaitoksen koulutuksissa suomea opiskelleita henkilöitä. Näin ollen esimerkiksi Eiran aikuislukiossa tai Espoon nuorten maahanmuuttajien opetuksessa suoritettavat peruskoulu- ja lukio-opinnot jätettiin tarkastelun ulkopuolelle. Niin ikään ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus (MAVA) jätettiin tarkastelun ulkopuolelle, koska tarkoitus oli selvittää nimenomaan suomen kielen opintoja. Omaehtoisten ja työvoimakoulutusten vertailtavuuden kannalta tarpeelliseksi katsottujen rajausten takia omaehtoisesti opiskelleiden kohdejoukko jäi merkittävästi pienemmäksi kuin työvoimakoulutuksissa opiskelleiden. Selvitykseen valittiin kaikki 48 Helsingin TE-toimiston, yhdeksän Espoon TE-toimiston ja yhdeksän Vantaan TE-toimiston omaehtoisesti opiskellutta asiakasta, jotka aloittivat tarkastelujaksolla opiskelun rinnastetussa suomen kielen koulutuksessa. Yhteensä seurattava kohdejoukko oli siten 66 henkilöä. Kohdejoukko jäi varsin pieneksi erityisesti ikäjaoteltujen käsittelyjen kannalta. Kokonaisjoukon tarkastelu mahdollistaa kuitenkin suuntaa-antavia yleistyksiä.

Molempiin kohdejoukkoihin kuuluvien henkilöiden URA-tietoja seurattiin selvitystä varten vuoden ajalta kotoutumiskoulutuksen tai rinnastetun suomen kielen koulutuksen päättymisen jälkeen⁴. Tarkastelu käynnistyi syksyä 2010 seuranneen ensimmäisen vuoden aikana asiakaskohtaisesti aina siitä päivästä, kun työvoimapolitiittinen kotoutumiskoulutus tai rinnastettu suomen kielen koulutuskokonaisuus päättyi. Voidaan kuitenkin kuvata tilannetta niin, että koulutusten tyypillinen kesto oli noin ”lukuvuosi”.

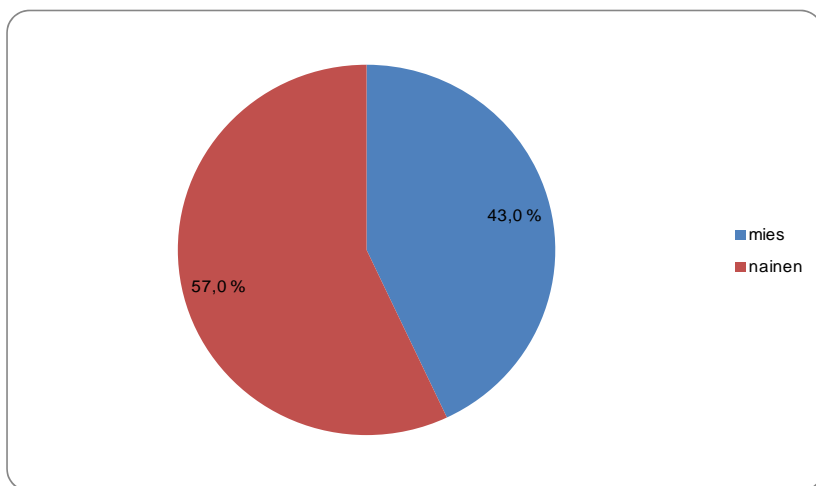
Pidempi seurantajakso olisi antanut mielenkiintoista tietoa kotoutujien alkuvaiheen koulutusten jälkeisistä jatkopoluista. Koska tarkoitus oli kuitenkin selvittää näiden koulutusten merkitystä maahanmuuttajien sijoittumiseen, rajattiin seuranta-aika yhteen vuoteen. Tämän selvityksen kannalta kiinnostavin kysymys oli ensimmäisen kotoutumistoimenpiteen vaikutus alkuvaiheen palveluprosessissa. Mitä pidempään on kulunut kotoutumiskoulutuksen päättymisestä, sitä epävarmemmin voidaan puhua koulutuksen vaikutuksesta ja erottaa se muiden seikkojen vaikutuksesta. Maahanmuuttajien työllistymispolut ovat tyypillisesti myös varsin pitkiä, mikä tuli ilmi Koulutusportti-projektin tekemästä toisesta selvityksestä, jossa tarkasteltiin suomen kielen koulutuksiin vuonna 2006 osallistuneiden sijoittumista pidemmällä aikavälillä.

⁴ Koulutuksen jälkeistä sijoittumista tarkasteltiin heti koulutuksen päättymisen jälkeen sekä 3, 6, 9 ja 12 kuukauden kuluttua koulutuksen päättymisestä. Varsinaisen tarkastelupäivän tilanteen lisäksi tarkastelussa huomioitiin mahdolliset muutokset asiakkaan sijoittumisessa +/- yhden viikon ajan tarkastelupäivästä.

Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen syksyllä 2010 aloittaneet

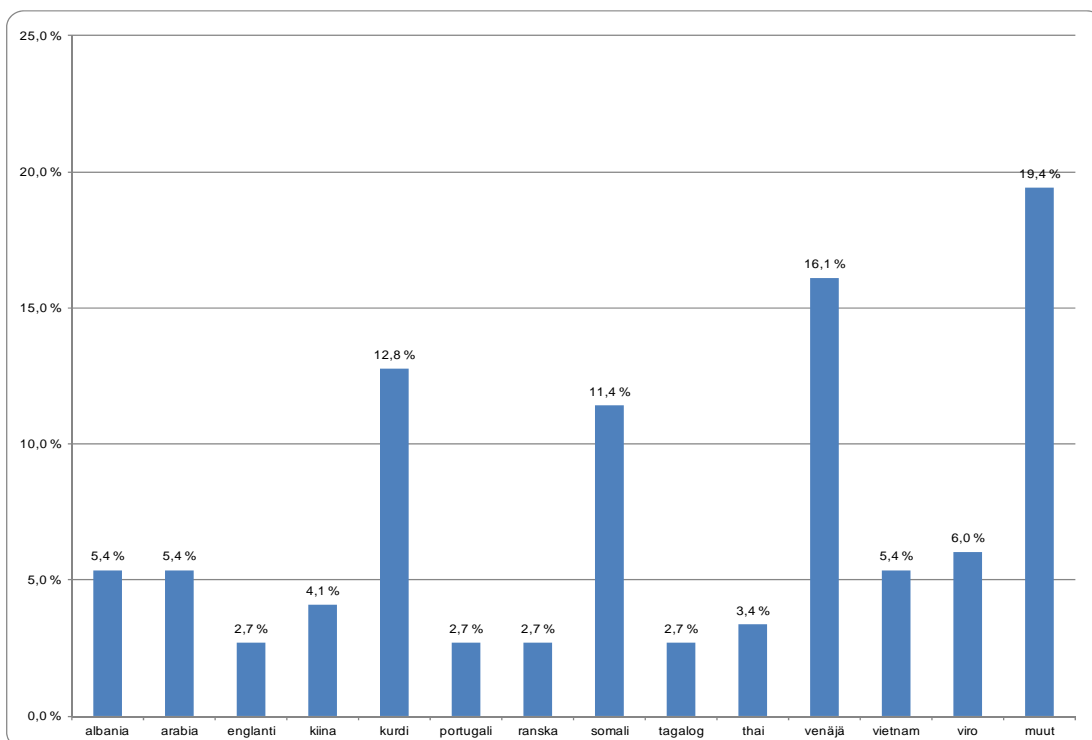
Opiskelijoiden tausta

Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen osalta selvityksen otoksen muodosti 150 elo-syyskuussa 2010 koulutuksensa aloittanut henkilöä. Kohdejoukosta 50 oli helsinkiläisiä, 50 espoolaisia ja 50 vantaalaisia. Naisia otokseen sisällyneistä henkilöistä oli 57 %, miehiä 43 %.

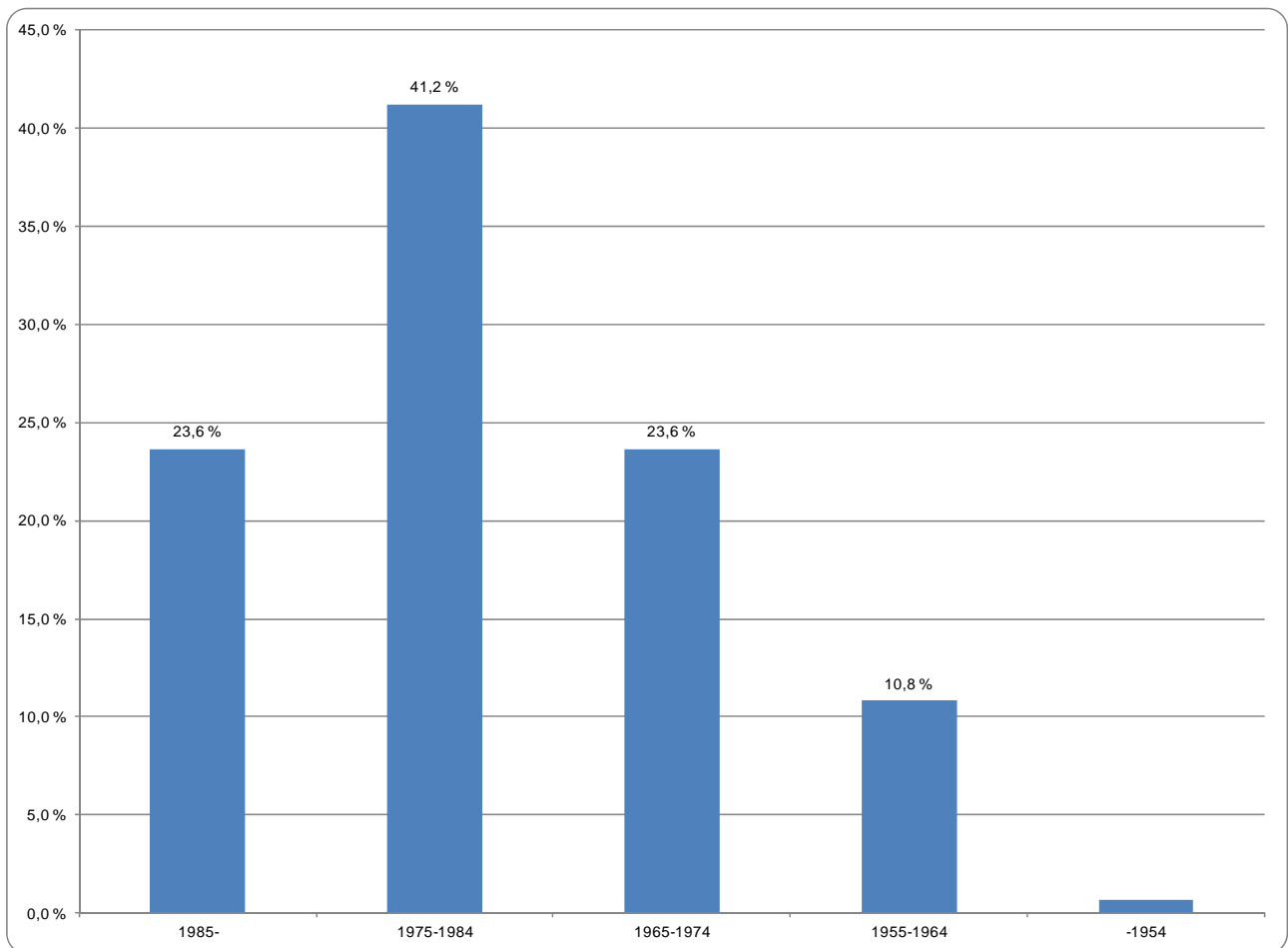
Kuva 1: Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen osallistujien sukupuolijakauma

Opiskelijoiden yleisin äidinkieli oli venäjä, jonka puhujia oli 16 %. Hieman venäjää suurempi oli kuitenkin kieliryhmä ”muut”, johon sijoitettiin ne kielet, joiden puhujia oli otoksessa alle 3. Venäjän jälkeen yleisimmät äidinkielet olivat kurdi 13 % ja somali 12 %. Albanian, arabian, vietnamin ja viron puhujia oli kutakin 5-6 %.

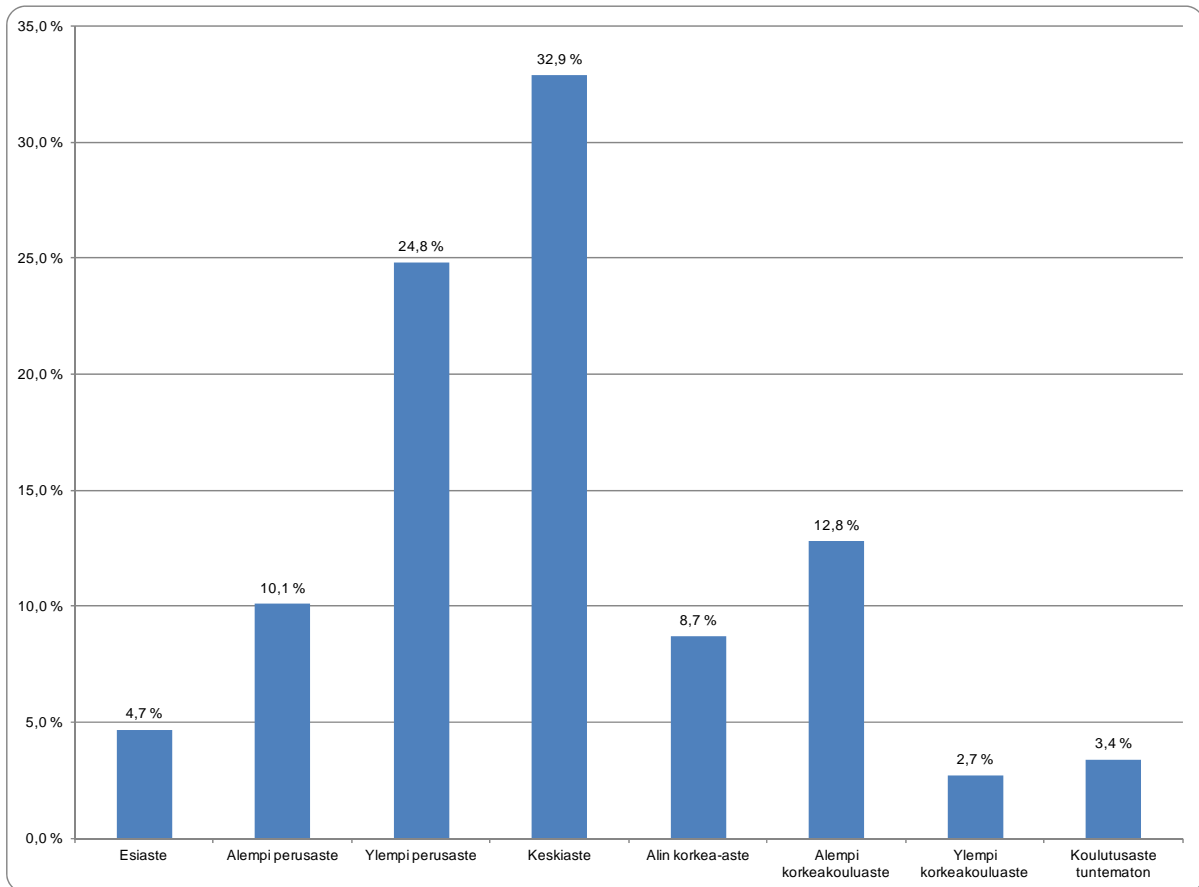
Kuva 2: Työvoimapolitiittisen koulutuksen osallistuneiden äidinkielet

Otoksen työvoimapolitiittiseen suomen kielen koulutukseen osallistuneista 41 % oli syntynyt vuosien 1975 ja 1984 välillä. He olivat siis koulutuksen alkaessa 26–35-vuotiaita. Toiseksi suurin ikäryhmä oli vuosina 1965–1974 syntyneet (koulutuksen alkaessa 36–45-vuotiaita), joita oli 24 % opiskelijoista. Nuoria, vuoden 1985 jälkeen syntyneitä, jotka koulutuksen alkaessa olivat 25-vuotiaita ja tätä nuorempia oli 24 %. 1955 – 1964 välillä syntyneitä yli 45-vuotiaita oli 11 %. Ennen vuotta 1955 syntyneitä osui otantaan ainoastaan yksi henkilö.

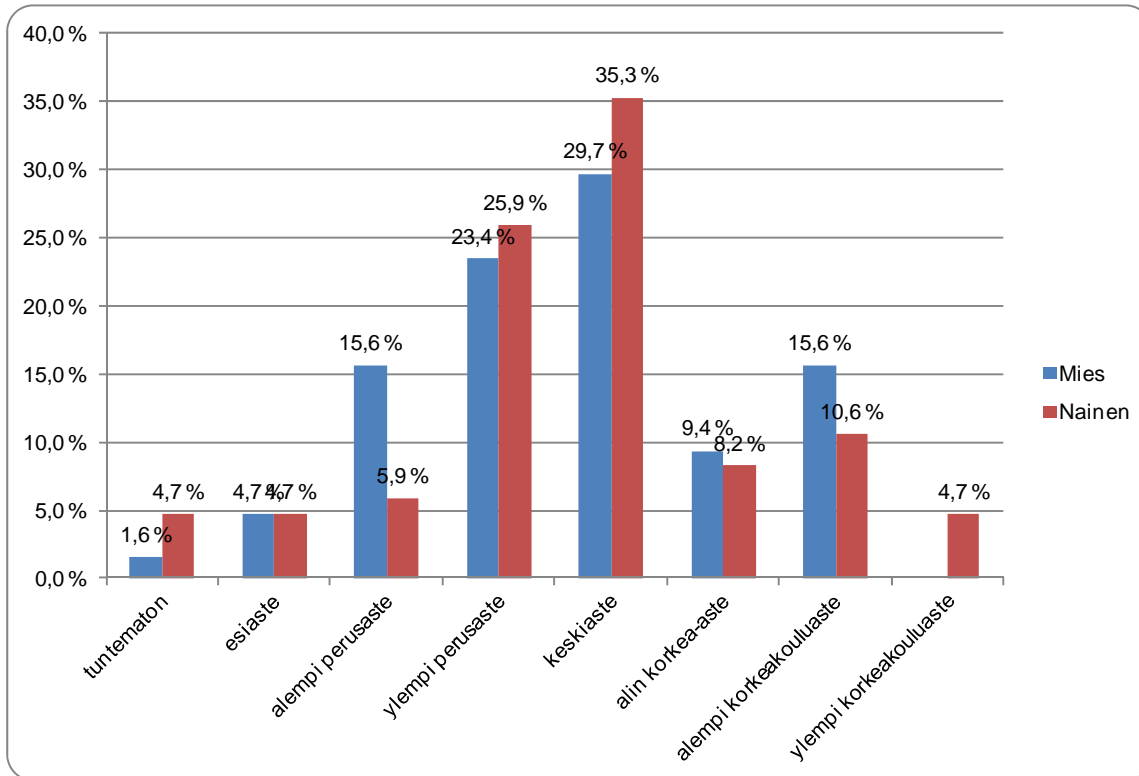
Kuva 3: Työvoimapolitiittisen koulutukseen osallistuneiden ikäjakauma

Työvoimapolitiittisten kotoutumiskoulutusten opiskelijoiden joukossa eniten oli kotimaassaan keskiasteen koulutuksen suorittaneita: keskiasteen koulutus oli 33 %:lla opiskelijoista. Seuraavaksi yleisin oli ylemmän perusasteen koulutus, jonka oli 25 %:lla. Ainoastaan alemman perusasteen koulutus oli 10 %:lla ja pelkän esiasteen koulutus oli 5 %:lla. Alemman tai ylemmän korkeakouluasteen koulutuksen saaneita oli 16 %:lla kaikista opiskelijoista. 3 %:lla koulutusaste oli tuntematon. Työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen osallistuneiden koulutustaso oli siten suhteellisen matala: 40 %:lla opiskelijoista oli enintään ylemmän perusasteen koulutus.

Kuva 4: Työvoimapolitiittiseen koulutukseen osallistuneiden koulutustaso

Naisten ja miesten koulutustasojen ero ei ollut kovin suuri. Naisilla oli miehiä useammin keskiasteen tutkinto. Alemman perusasteen koulutuksen oli miehistä saanut huomattavasti naisia useampi, 16 %. Naisista alemman perusasteen koulutuksen suorittaneita oli 6 %. Keskiasteen koulutuksen saaneiden joukossa naisia oli hieman enemmän. Alimman korkea-asteen ja alemman korkeakouluasteen koulutuksen käyneissä oli enemmän miehiä kuin naisia. Ylemmän korkeakouluasteen koulutuksen saaneita miehiä ei osunut otantaan lainkaan, kun naisista tähän ryhmään kuului 5 %.

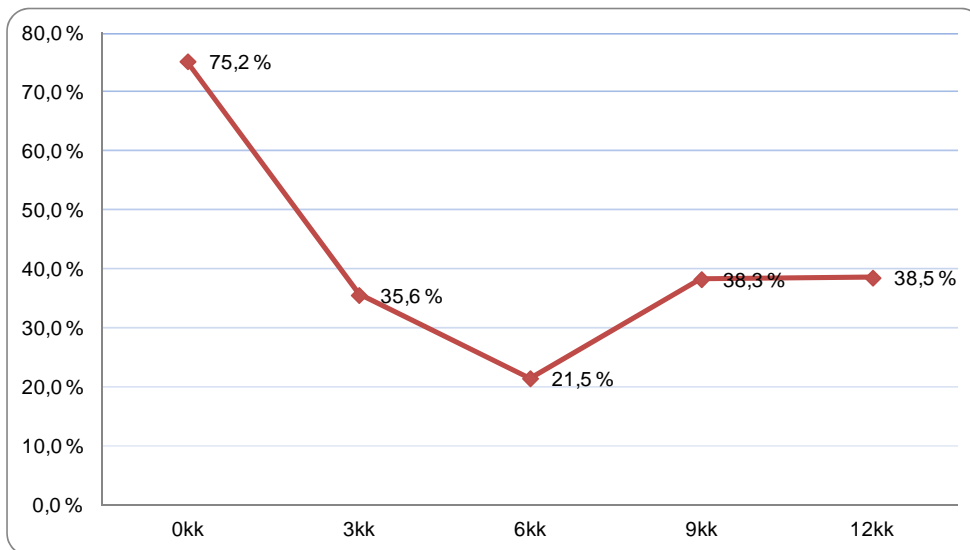

Kuva 5: Työvoimapolitiittiseen koulutukseen osallistuneiden koulutustaso sukupuolen mukaan

Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen opiskelijoiden sijoittuminen

Työttömyys työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen

Välittömästi työvoimakoulutuksena suoritettun kotoutumiskoulutuksen jälkeen valtaosa eli 75 % opiskelijoista jäi työttömäksi. Työttömien osuus kuitenkin vähentyi nopeasti koulutuksen päättymistä seuranneiden kolmen ja kuuden kuukauden tarkasteluissa. Kolmen kuukauden kuluttua koulutuksen päättymisestä 36 % ja kuuden kuukauden kuluttua sen päättymisestä 22 % oli työttöminä. Työttömien osuus lähti kuitenkin uudelleen nousuun yhdeksän kuukauden tarkastelussa, jolloin 38 % opiskelijoista oli työttömänä. Seurannan päättyessä 12 kk kohdalla työttömyys oli suurin piirtein samalla tasolla.

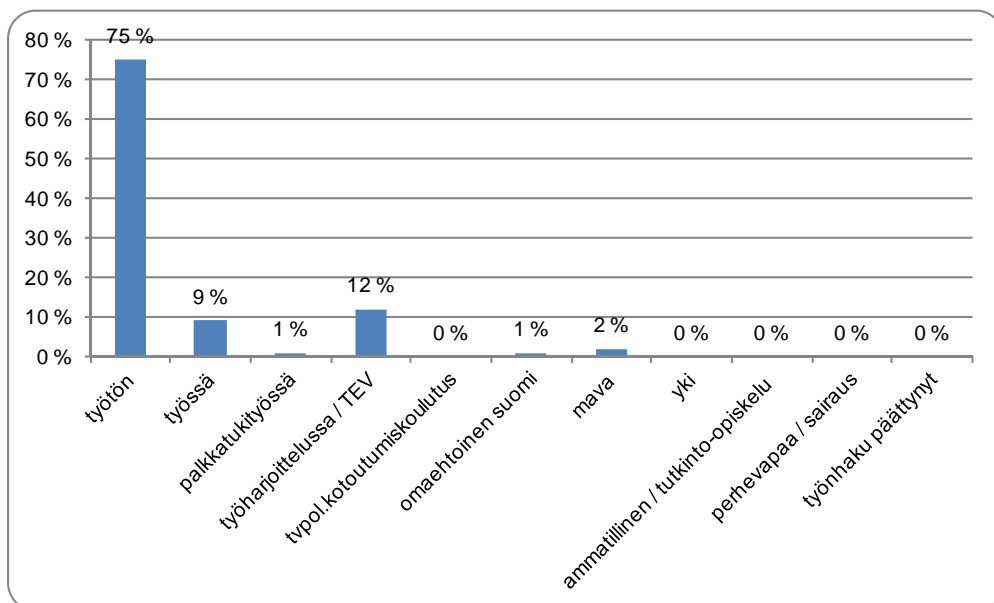
Kuva 6: Työvoimapolitiittiseen koulutukseen osallistuneiden työttömyys koulutuksen jälkeen

Asiakastapaus, vuonna 2010 työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen käynyt henkilö:

1970-luvulla syntynyt eurooppalainen nainen. Käynyt kotimaassaan peruskoulun ja ammatillisen kurssin, työkokemusta myös muun muassa siivousalalta. Asiakas suoritti normaalinopeudella etenevän kielikoulutuksen ja saavutti suomen kielessä taitotason A2.2/A2.2. Tämän jälkeen hän kävi kolmen kuukauden mittaisen ammatillisen suunnittelun koulutuksen ja aloitti tammikuussa 2012 kotoutumistuella tuetun MAVA-koulutuksen. Opintojen loppupuolella hän pääsi osa-aikaiseen siivoustyöhön mutta päätti työn koeaikana. MAVA-koulutuksen päätyttyä syksyllä 2012 asiakas oli työtön. Hänen suomen kielen taitonsa oli kehittynyt tasolle B1.2/B1.1.

Sijoittuminen välittömästi kotoutumiskoulutuksen päättymisen jälkeen

Välittömästi kotoutumiskoulutuksen jälkeen työllistyi ainoastaan noin joka kymmenes. 12 % oli työelämävalmennuksessa tai työharjoittelussa, 5 % kokopäivätyössä ja 4 % osa-aikatyössä. Palkkatukityöhön työllistyneet (1 %) käsitellään seurannassa omana ryhmänä. Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen aloitti heti kotoutumiskoulutuksen jälkeen 2 % ja omaehtoisissa opinnoissa 1 %.

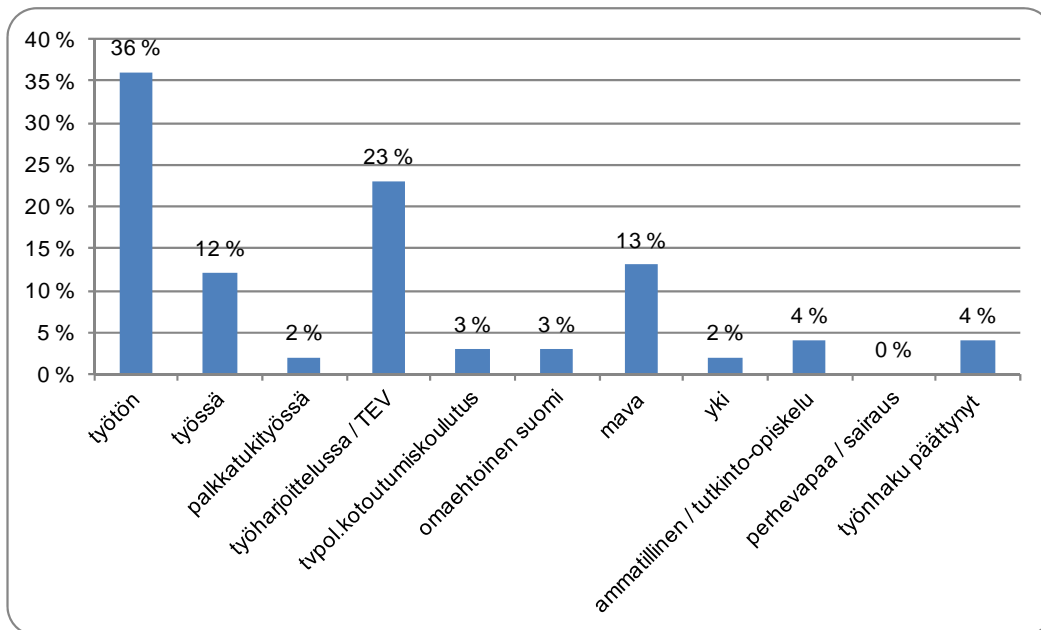
Kuva 7: Opiskelijoiden sijoittuminen välittömästi työvoimapolitiittisen koulutuksen päätyttyä

Asiakastapaus, vuonna 2010 työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen käynyt henkilö:

1970-luvulla syntynyt eurooppalainen nainen, jolla on kotimaastaan lukiokoulutus sekä työkokemusta kaupan alalta. Asiakas opiskeli suomen kieltä perusestenijöille tarkoitettussa työvoimapolitiittisessa suomen kielen koulutuksessa. Koulutuksen päätyttyä hänen suomen kielen taitonsa oli tasolla A2.2/A2.2. Kahdeksan kuukauden kuluttua koulutuksen päättymisestä asiakas aloitti työelämävalmennuksen hoiva-alan yrityksessä. Toimenpide kesti kaikkiaan puoli vuotta. Sen päätyttyä syksyllä 2012 asiakas oli työtön.

Sijoittuminen kolmen kuukauden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä

Kolmen kuukauden kuluttua työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen päättymisestä hajonta opiskelijoiden sijoittumisessa oli kasvanut. Suurin joukko, 36 % oli edelleen työttöminä. Työttömien osuus oli kuitenkin puolittunut verrattuna tilanteeseen välittömästi kotoutumiskoulutuksen jälkeen. Kokoaikatyössä olevien määrä oli lähes kaksinkertaistunut. Heidän osuutensa oli edelleen pieni, 8 %. Työhakunsa päättäneiden 4 %:n joukossa voidaan kuitenkin olettaa olevan työllistyneitä. Työharjoittelussa/työelämävalmennuksessa olevien määrä oli kasvanut lähes kaksinkertaiseksi, 23 %:iin. Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa olevien henkilöiden määrä oli kasvanut 13 %:iin.

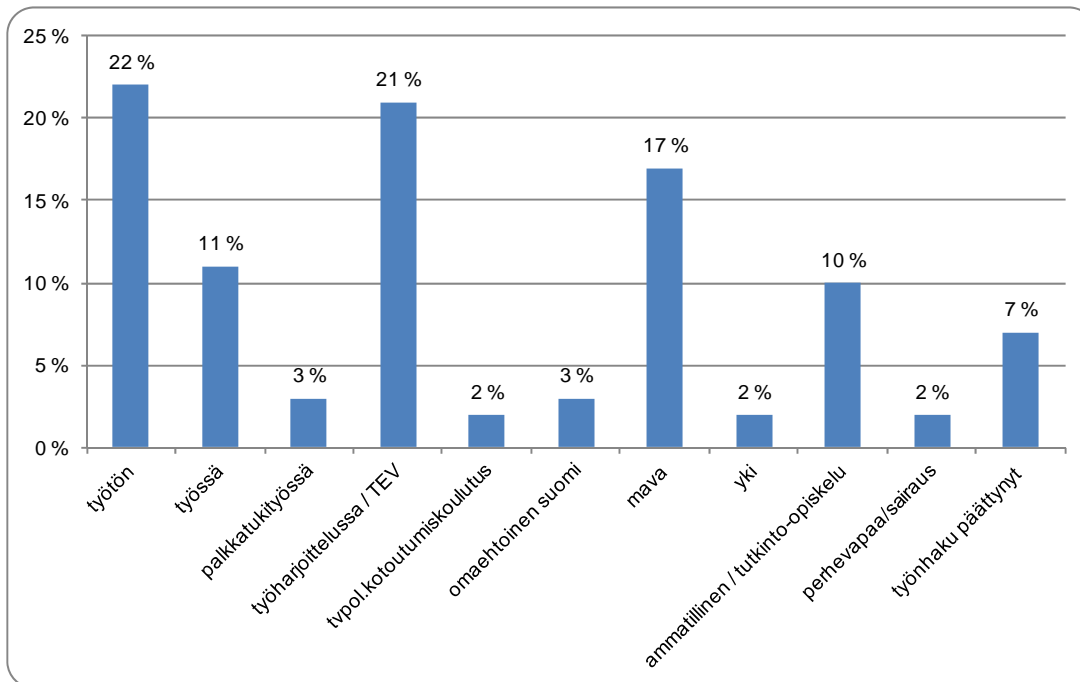
Kuva 8: Opiskelijoiden sijoittuminen 3kk työvoimapolitiittisen koulutuksen päättymisen jälkeen

Asiakastapaus, vuonna 2010 työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen käynyt henkilö:

1960-luvulla syntynyt afrikkalainen nainen, jolla on hoitoalan ammatillinen tutkinto toisesta EU-maasta. Asiakas suoritti normaalinopeudella etenevän työvoimapolitiittisen suomen kielen koulutuksen ja saavutti suomen kielessä taitotason A2.2/A2.1. Koulutuksen päätyttyä hän aloitti kesätyön vanhainkodissa, jossa oli ollut harjoittelemassa kielikoulutuksen aikana. Alle puoli vuotta kestäneen työttömyysjakson jälkeen hän sai samasta paikasta uuden määräaikaisen työn. Hänen asiakkuutensa TE-toimistossa päättyi keväällä 2012.

Sijoittuminen kuuden kuukauden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä

Puolen vuoden kuluttua työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen päättymisestä työttömien osuus oli laskenut 22 %:iin. Työttömyyden alentuminen perustuu ensisijaisesti lisääntyneisiin TE-toimiston toimenpiteisiin. Kokoaika-työssä olevien osuus oli laskenut. Työnhaku oli päättynyt suhteellisen usein ilman tunnistettua syytä. Työharjoitteluun/työelämävalmennukseen osallistuvien osuus oli hieman pienentynyt. Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen osallistuvien osuus kasvoi edelleen. Eri sijoittumislajien määrä ja hajonta lisääntyi: esimerkiksi 5 % oli nyt muussa työvoimakoulutuksessa kuin kotoutumiskoulutuksessa. Omaehtoiisiin peruskouluopintoihin oli ohjattu 3 % kohderyhmään kuuluneista henkilöistä. Uuteen työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen oli valittu 2 %.

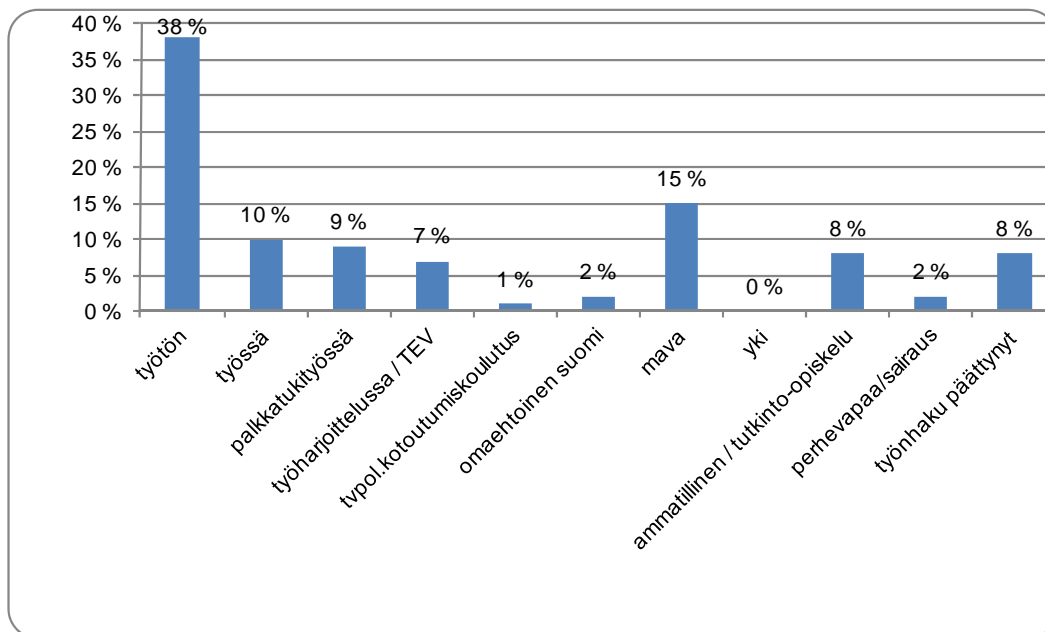
Kuva 9: Opiskelijoiden sijoittuminen 6 kk kotoutumiskoulutuksen päättymisestä

Asiakastapaus, vuonna 2010 työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen käynyt henkilö:

1990-luvulla syntynyt aasialainen mies, joka on käynyt kotimaassaan koulua seitsemän vuotta. Asiakas opiskeli suomen kieltä kahdessa työvoimapolitiittisessä kielikoulutuksessa. Kun jälkimmäinen koulutus keväällä 2011 päättyi, hänen suomen kielen taitonsa oli tasolla A2.2. Elokuussa 2011 asiakas aloitti rinnastetut MAVA-opinnot ja kesällä 2012 työharjoittelun ravintola-alalla. Joulukuussa 2012 hän sai työharjoittelu-paikastaan osa-aikaisen työn.

Sijoittuminen yhdeksän kuukauden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä

Yhdeksän kuukauden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä työttömien osuus oli kasvanut merkittävästi kuuden kuukauden seurantaan verrattuna. Kokoaikatyöhön työllistyneiden osuus oli myös edelleen laskenut. Kuitenkin myös TE-toimiston asiakkuutensa päättäneiden osuus oli edelleen kasvanut. Työharjoittelussa/työelämävalmennuksessa olevien osuus oli pudonnut kolmannekseen puolen vuoden tarkasteluun verrattuna. Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen osallistuvien osuus oli laskenut hieman. Palkkatukityötä lukuun ottamatta muissa toimenpiteissä olleiden määrä oli laskenut. TE-hallinnon toimenpiteiden kokonaismäärän putoaminen puolen vuoden tilanteesta selittää pääosan työttömyyden kasvusta; erityisesti työharjoittelu ja työelämävalmennus olivat loppuneet monen kohdalla.

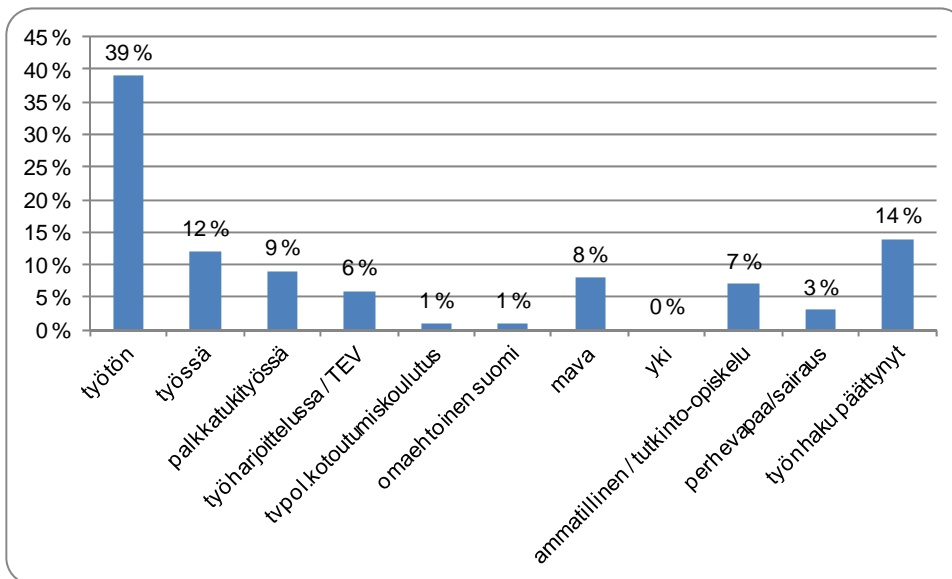
Kuva 10: Opiskelijoiden sijoittuminen 9kk työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen päättymisestä

Asiakastapaus, vuonna 2010 työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen käynyt henkilö:

1960-luvulla syntynyt eurooppalainen mies, joka on opiskellut nuorena metallialan ammattitutkinnon. Hänellä on kokemusta alan työstä noin viisi vuotta. Lisäksi hän on työskennellyt muun muassa varastomiehenä. Asiakas suoritti normaalinopeudella etenevän työvoimapolitiittisen kielikoulutuksen. Hän saavutti suomen kielessä taitotason A2.2 (kirjoittaminen A2.1). Noin kuukausi kielikoulutuksen päättymisen jälkeen hän sai määräaikaista varastoalan työn yrityksestä, jossa oli ollut kurssiharjoittelussa. Hänen asiakkuutensa TE-toimistossa päättyi keväällä 2012.

Sijoittuminen vuoden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä

Vuoden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä työttömien osuus säilyi käytännössä samana verrattuna yhdeksän kuukauden seurantaan. Koko- ja osa-aikatyössä olevien määrät olivat kuitenkin kasvaneet hieman. Työttömyyden hienoisen laskun merkittävin selittäjä oli se, että myös TE-toimiston asiakkuutensa päättäneiden lukumäärä oli kasvanut edelleen. URA-tietojärjestelmästä ei voi päätellä heidän osaltaan, johtuuko TE-toimiston asiakkuuden päättyminen työllistymisestä tai päätömisistä opinnoista vai esimerkiksi henkilökohtaisista syistä. Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden kirjo oli edelleen suurta, mutta toimenpiteisiin osallistuvien määrät olivat tyypillisesti laskeneet edelleen. Työharjoittelu ja työelämävalmennus sekä palkkatuki säilyttivät osuutensa. MAVA:an osallistuneiden määrä oli pudonnut jo varsin pieneksi.

Kuva 11: Opiskelijoiden sijoittuminen vuoden kuluttua työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen päättymisestä

Asiakastapaus, vuonna 2010 työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen käynyt henkilö:

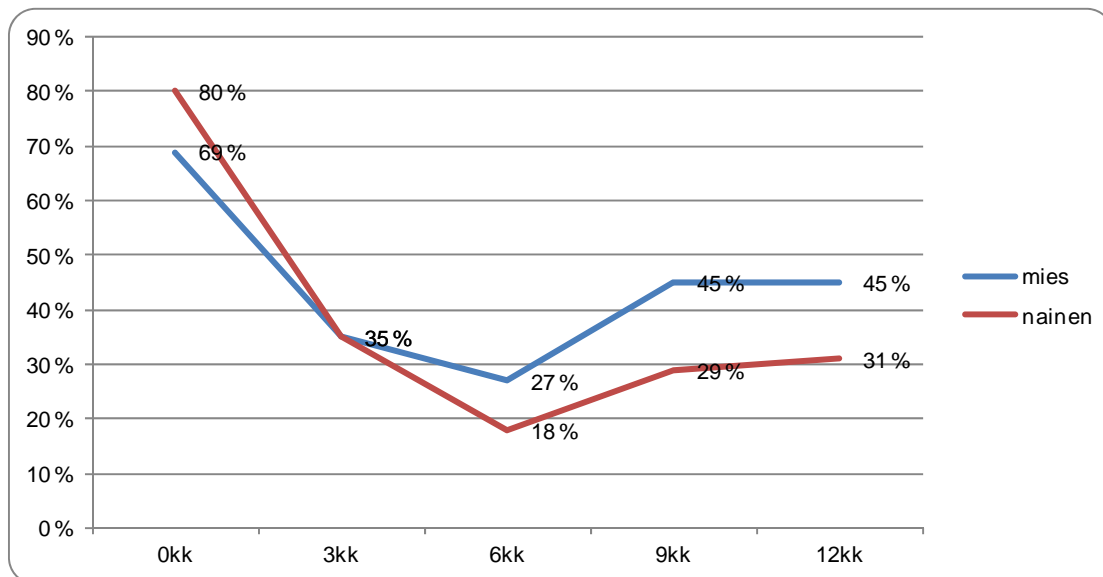
1970-luvulla syntynyt aasialainen mies, jolla on tekniikan alan korkeakoulutus kotimaastaan ja oman alan työkokemusta yli 15 vuotta. Asiakas suoritti normaalinopeudella etenevän työvoimapolitiittisen suomen kielen koulutuksen. Koulutuksen päättyessä kesällä 2011 hänen suomen kielen taitonsa oli tasolla A2.2/A2.2. Elokuussa 2011 asiakas aloitti kotoutumistuella tuetut MAVA-opinnot. Saman vuoden joulukuussa hän sai kuitenkin omaan alaansa liittyvän vakituisen kokopäivätyön, ja asiakkuus TE-toimistossa päättyi.

Asiakastapaus, vuonna 2010 työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen käynyt henkilö:

1980-luvulla syntynyt Amerikasta kotoisin oleva mies, joka on käynyt kotimaassaan koulua yhdeksän vuotta ja työskennellyt muun muassa siivoojana. Asiakas suoritti normaalinopeudella etenevän työvoimapolitiittisen suomen kielen koulutuksen ja saavutti suomen kielessä koulutuksen tavoitetason A2.2. Kielikoulutuksen päätyttyä kesällä 2011 asiakas matkusti ulkomaille ja palasi takaisin Suomeen helmikuussa 2012. Elokuussa 2012 hän sai keittiöapulaisen työn, ja hänen asiakkuutensa TE-toimistossa päättyi.

Opiskelijoiden sijoittuminen sukupuolen mukaan

Miehiä työllistyi välittömästi työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen enemmän kuin naisia. Sekä miehillä että naisilla työttömyys oli alimmillaan kuuden kuukauden kuluttua koulutuksen päättymisestä. Naisten työttömyys laski kuitenkin hieman jälkijunassa miehiin verrattuna. Naisilla monipuolisuus jatkotoimenpiteissä aiheutti kuitenkin sen, että naisten työttömyys vuoden kuluttua koulutuksen päättymisestä oli oleellisesti miehiä alemmalla tasolla.

Kuva 12: Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen käyneiden työttömyyden kehitys sukupuolen mukaan

Miehet sijoituivat naisia useammin avoimille työmarkkinoille kokopäivä- ja osa-aikatyöhön. Noin 15 % miehistä työllistyi välittömästi kotoutumiskoulutuksen jälkeen. Heti koulutuksen jälkeen työllistyneiden naisten osuus oli ainoastaan neljä prosenttia, ja työllistymistä tapahtui lähinnä osa-aikaiseen työhön. Työllistyneiden miesten osuus kohosi vuoden kuluttua koulutuksen päättymisestä noin 20 prosenttiin.

Naisten työllistyminen oli koko vuoden seurantajakson ajan hyvin vähäistä. Naisista ainoastaan noin seitsemän prosenttia oli sijoittunut työhön vuoden kuluessa kotoutumiskoulutuksen päättymisestä. Naiset osallistuivat merkittävästi miehiä useammin työharjoitteluun /työelämävalmennukseen. Otoksessa tätä osin selittää Helsingin kaupungin nk. 6+6 -malli, jossa kotoutumiskoulutuksen suorittanut henkilö on kuusi kuukautta työelämävalmennuksessa ja sen jälkeen kuusi kuukautta palkkatuetussa työssä Helsingin kaupungin palveluksessa. Kyseiset paikat olivat yleensä sosiaali- ja terveysalalla, joissa naiset olivat yliedustettuina. Tämä vaikuttaa heijastuvan tässä aineistossa myös siten, että naisia osallistui seurantavuoden lopulla melko runsaasti palkkatukityöhön.

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen (MAVA) miehet osallistuivat hieman naisia nopeammin ja runsaammin. Enimmillään 19 % miehistä oli MAVA-koulutuksessa. Naiset aloittivat MAVA-koulutuksen tyypillisesti miehiä myöhemmin, mutta seurantavuoden lopussa heidän osuutensa oli melko yhtäläinen miesten kanssa. Muutoin miehet osallistuivat hieman naisia vähemmän koulutuksiin. Jos jätetään MAVA:n kautta edistynyt polku huomiotta, ammatilliseen ja tutkintotavoitteiseen koulutukseen osallistuminen heti kotoutumiskoulutusta seuraavana vuonna oli harvinaista sekä miehillä että naisilla.

Sijoittuminen ikäryhmittäin

Ennen vuotta 1955 syntyneet (koulutuksen alkaessa 56-vuotiaat tai vanhemmat)

Aineistossa työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa oli vain yksi ennen vuotta 1955 syntynyt henkilö. Tästä syystä vanhimman ikäluokan työvoimapolitiisen kotoutumiskoulutuksen jälkeisestä etenemisestä ei voida tehdä yleistyksiä. On kuitenkin keskeistä huomata, kuinka vähän ikääntyneempiä maahanmuuttajataustaisia työnhakijoita osallistuu työvoimapolitiiseen kotoutumiskoulutukseen.

Vuosina 1955–1964 syntyneet (koulutuksen alkaessa 46–55-vuotiaat)

Tässä ikäryhmässä työttömyyden kehittyminen ja koulutuksen jälkeinen sijoittuminen oli melko samankaltaista kuin nuoremmassakin ikäryhmässä. Yksi kolmesta pääsi työhön tai toimenpiteeseen välittömästi koulutuksen jälkeen. Työttömyys laski alimmillaan neljäsosaan työvoimakoulutuksen suorittaneista. Seurantavuoden jälkipuoliskolla työttömyys ensin lisääntyi mutta päättyi matalammalle tasolle kuin nuorimmissa ikäluokissa. Sekä ennen vuotta 1955 että vuosina 1955–1964 syntyneiden ikäryhmässä työllistyminen oli harvinaista, tosin TE-toimiston asiakkuutensa tuntemattomasta syystä päättäneiden joukko oli huomattava. Kokoaikatyöhön ja palkkatuetuun työhön sijoituttiin suurin piirtein yhtä harvoin kuin seuraavaksi vanhemmissa ikäryhmässä. Kenties yllättäen työelämävalmennus oli myös tässä ikäryhmässä selvästi merkittävin yksittäinen etenemispolku työvoimapolitiisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen. Erilaisiin ”jatkokoulutuksiin” osallistuminen oli muita ikäryhmiä vähäisempää. Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa ei ollut seurantavuoden lopussa yhtään tämän ikäryhmän henkilöä. Tutkintoon johtava opiskelu oli vähäistä. Muuhun kuin suomen kielen työvoimakoulutukseen osallistui yksittäisiä tämän ikäryhmän edustajia.

Vuosina 1965–1974 syntyneet (koulutuksen alkaessa 36–45-vuotiaat)

Keskimmaisessa ikäryhmässä työttömyys vähentyi jyrkästi kotoutumiskoulutusta seuraavan puolen vuoden kuluessa. Vähimmillään puolen vuoden seurantakohdassa työttömiä oli koulutuksen alkaessa 36–45-vuotiaista alle viidenneksen. Seurantavuoden jälkipuoliskolla ikäryhmän työttömyys heilahti ylös mutta putosi taas aivan vuoden lopulla. Heti koulutuksen jälkeen pääsi työhön tai toimenpiteeseen vajaa kolmannes. Työllistymistä näytti tapahtuvan aivan viimeisessä, vuoden seurantakohdassa. Tässäkin ikäryhmässä työttömyys päättyi usein syistä, joita TE-toimiston URA-tietojärjestelmässä ei ollut tunnistettu. Palkkatuetuun työhön osallistuneiden määrä nousi erityisesti seurantavuoden jälkipuoliskolla merkittäväksi. Työelämävalmennus oli tässäkin ikäryhmässä merkittävin ensivaiheen etenemistratkaisu, joka tosin vaihtui vuoden lopulla muihin toimenpiteisiin. Tämä viittaa palvelukokonaisuuksien hallintaan. MAVA oli toiseksi merkittävin etenemisreitti: siihen osallistui tyypillisesti noin 15 % ikäryhmästä. Ammatillisiin ja tutkintoon johtaviin opintoihin sekä työvoimakoulutukseen osallistui seurantavuoden aikana vain muutamia henkilöitä.

Vuosina 1975–1986 syntyneet (koulutuksen alkaessa 26–35-vuotiaat)

Työttömyyden käyrä noudatti myös otoksen lukumääräisesti suurimmassa ikäryhmässä korostuneesti ensin voimakkaasti laskevaa ja seurantavuoden lopulla nopeasti kohoavaa muotoa. Harva koulutuksen alkaessa 26–35-vuotias pääsi välittömästi koulutuksen päätyttyä työhön tai TE-toimiston palveluun/toimenpiteeseen. Työttömyyden lasku kolmen kuukauden kuluttua koulutuksen päättymisestä oli kuitenkin hyvin voimakasta. Erityisen moni ikäryhmästä eteni työelämävalmennukseen. Alimmillaan työttömyys oli kuuden kuukauden kohdalla, jolloin se oli 18 %. Tässä ikäryhmässä vuoden lopulla tapahtuva työvoimatoimenpiteiden päättymisen kasvatti työttömyyttä eniten.

Tässäkin ikäryhmässä työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen sijoituttiin harvoin koko- tai osa-aikatyöhön. Palkkatuetun työn rooli oli pienempi kuin vanhemmissa ikäluokissa. Koulutuksen alkaessa 26–35-vuotiaiden joukossa pysyttiin muita ikäryhmiä useammin työnhakijoina TE-toimistossa. TE-toimiston asiakkuus katkesi harvan kohdalla tuntemattomasta syystä. MAVA:an osallistuneiden osuus oli 10 % molemmin puolin. Tutkintoon johtava tai muu ammatillinen opiskelu oli vähäistä.

Vuonna 1985 syntyneet ja nuoremmat (koulutuksen alkaessa 25-vuotiaat ja nuoremmat)

Nuorimman ikäryhmän työttömyyskäyrä käyttäytyi hyvin samaan tapaan kuin vanhemmilla: ensin tapahtui voimakas työttömyyden lasku ja loppuvuonna menttiin ylöspäin. Työttömyys ei pudonnut seurantavuoden missään tarkastelukohdassa alle 28 %:in. Nuorten ikäryhmässä MAVA oli selkeästi merkittävin jatkoratkaisu. MAVA-koulutuksessa oli vuoden puolivälissä lähes kolmannes työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen suorittaneista nuorista. Työllistyminen näytti tässä ikäryhmässä satunnaiselta, tosin vuoden lopussa nuorista lähes kolmannes ei ollut enää TE-toimiston asiakkaina. Ei välttämättä kuitenkaan voida olettaa tämän johtuvan laajasta työllistymisestä⁵. Kenties yllättäen työharjoittelutyypin toimintaan osallistuminen oli suhteellisesti vähäisempää kuin vanhemmissa ikäluokissa.

Asiakastapaus, vuonna 2010 työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen käynyt henkilö:

1980-luvulla syntynyt aasialainen nainen, jolla on korkeakoulututkinto. Asiakas aloitti normaalinopeudella etenevän suomen kielen koulutuksen syksyllä 2010. Hän keskeytti opinnot reilun kolmen kuukauden jälkeen, koska joutui matkustamaan ulkomaille perheasioiden vuoksi. Matka kesti puolitoista kuukautta, minkä jälkeen asiakas valittiin uudelleen vastaavaan koulutukseen (moduulilta 2 alkaen). Hän saavutti suomen kielessä taitotason B1.1/B1.1. Heti koulutuksen päätyttyä asiakas aloitti kolmen kuukauden mittaisen työelämävalmennuksen oman alansa yrityksessä. Toimenpiteen jälkeen hänen asiakkuutensa TE-toimistossa päättyi, päättymissyystä ei ole URA:ssa tietoa.

⁵ Vrt. Myrskylä 2011 s. 15: Nuorilla maahanmuuttajilla tilastoitavaa työttömyyttä yleisempää on kokonaan työmarkkinoiden ulkopuoliseksi jääminen, ”ulkopuolisuus”.

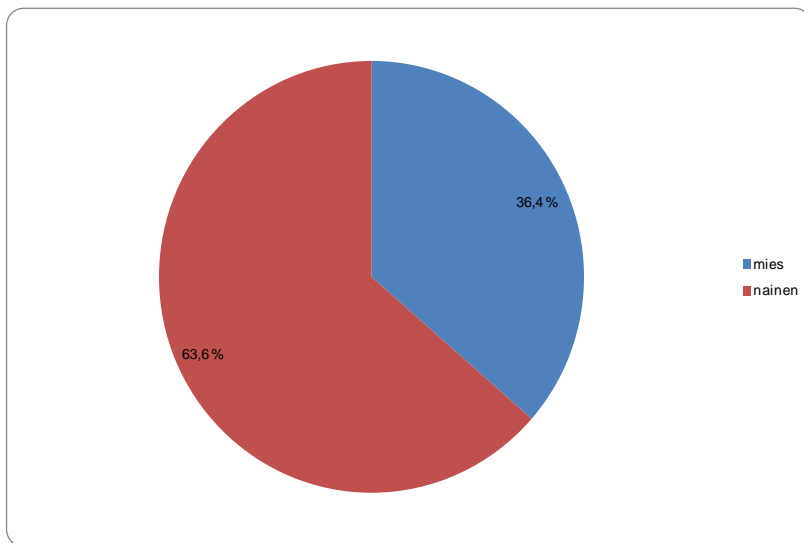
Omaehtoisen, rinnastetun suomen kielen opiskelun syksyllä 2010 aloittaneet

Opiskelijoiden tausta

Työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen rinnastetun omaehtoisen suomen kielen koulutuksen osalta selvityksen aineisto koostui suppeasta 66 henkilön otoksesta, joka aloitti syksyllä 2010 tällaisen opiskelun. Opiskelijoista 48 oli helsinkiläisiä, yhdeksän espoolaisia ja samoin yhdeksän vantaalaisia.

Rinnastuspäätöksiä ja lausuntoja tehtiin syksyllä 2010 pääkaupunkiseudulla huomattavasti enemmän, mutta niistä suurin osa kuitenkin koski muita kuin suoranaisia suomen kielen opintoja. Esimerkiksi peruskouluopintoihin tehtiin runsaasti rinnastuspäätöksiä, joita ei käsitellä tässä selvityksessä. Koulutusmuotoilujen vertailun tarve tässä selvityksessä kohdistui nimenomaan työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen rinnastettavissa olevaan suomen kielen opiskeluun. Jos mukaan olisi otettu esimerkiksi nuorille suunnattu peruskouluopiskelu tai MAVA, jakaumat olisivat saattaneet olla hyvinkin erilaisia. Otannassa mukana olevat ovat koulutuksen ”loppuun” suorittaneita. Rinnastettu koulutus oli siis tyypillisesti ”lukuvuoden mittainen”.

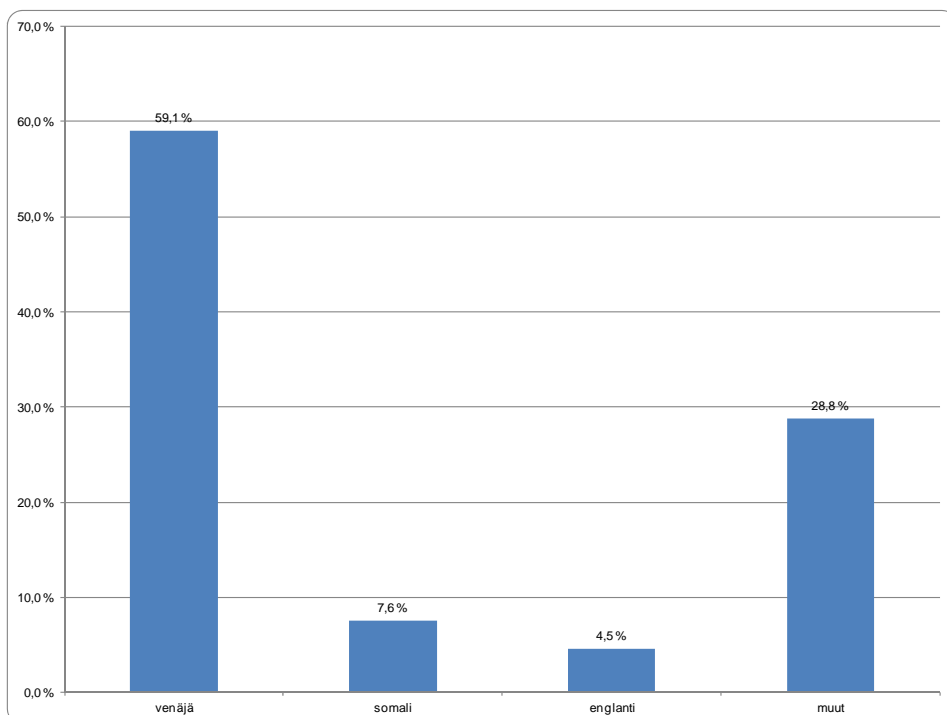
Naisia ohjautui miehiä selvästi useammin rinnastettuun koulutukseen. Tämän selvityksen otokseen kuuluvista rinnastetun suomen kielen koulutuksen käyneistä henkilöistä oli naisia n. 64 % ja miehiä n. 36 %.

Kuva 13: Rinnastetun koulutuksen käyneiden sukupuolijakauma

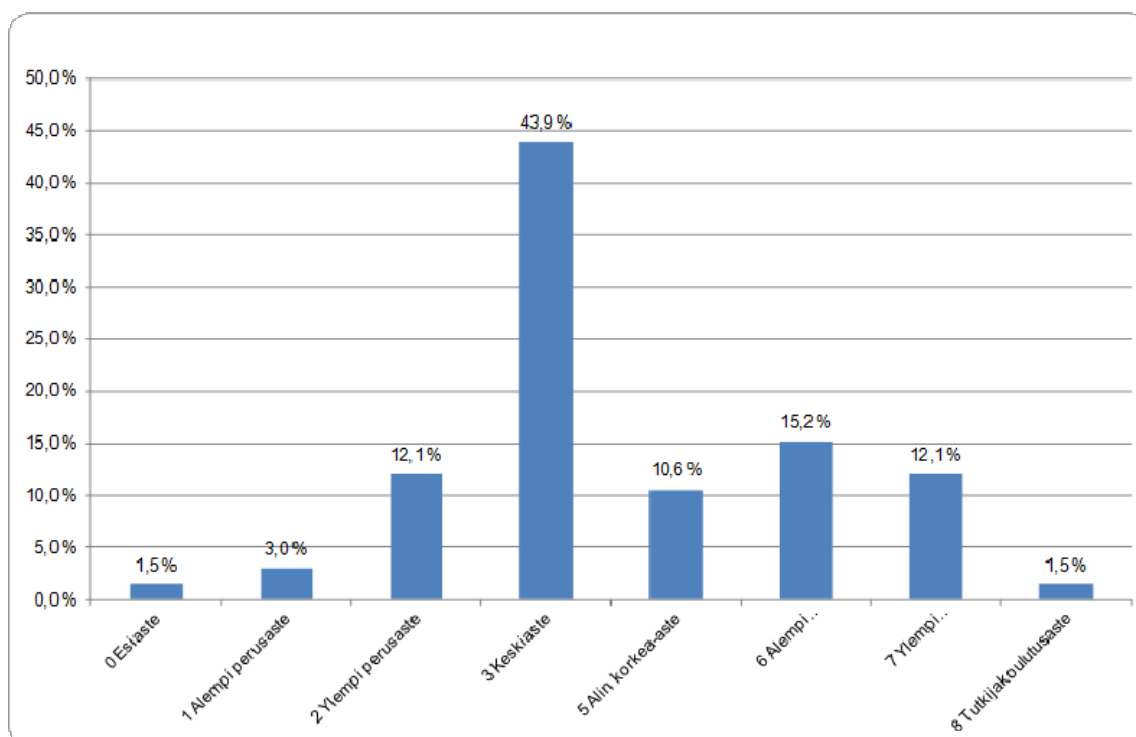
Selvästi yleisin yksittäinen äidinkieli oli venäjä, jota puhui 59 % rinnastettuun koulutukseen osallistuneista. Venäjänkielisten opiskelijoiden yliedustus verrattuna sekä venäjänkielisten osuuteen kaikista työnhakijoista että työvoimakoulutukseen osallistuneisiin oli siten tässä otannassa hyvin silmiinpistävää. Kohderyhmän määrittelykaudella syksyllä 2010 käynnistyi joitakin yksinomaan venäjänkielisille suunnattuja omaehtoisia koulutuksia, joihin oli tehty merkittävä määrä koulutuksen rinnastuspäätöksiä. Tämä ilmeisesti näkyy venäjänkielisten yliedustuksena tässä otoksessa suhteessa heidän tavanomaiseen osuuteensa rinnastetussa koulutuksessa.

Seuraavaksi suurin kieliryhmä oli ”muut” (29 %), johon sijoitettiin ne kielet, joiden puhujia oli otoksessa kutakin vähemmän kolme kuin henkilöä. Somalin kieltä äidinkielenään puhuvia oli alle 8 % rinnastettuun koulutukseen osallistuneista. Lisäksi voidaan panna merkille, että esimerkiksi kurdinkieliset, jotka olivat toiseksi suurin yksittäinen kieliryhmä työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen aineistossa, puuttuivat rinnastetun koulutuksen otoksesta täysin.

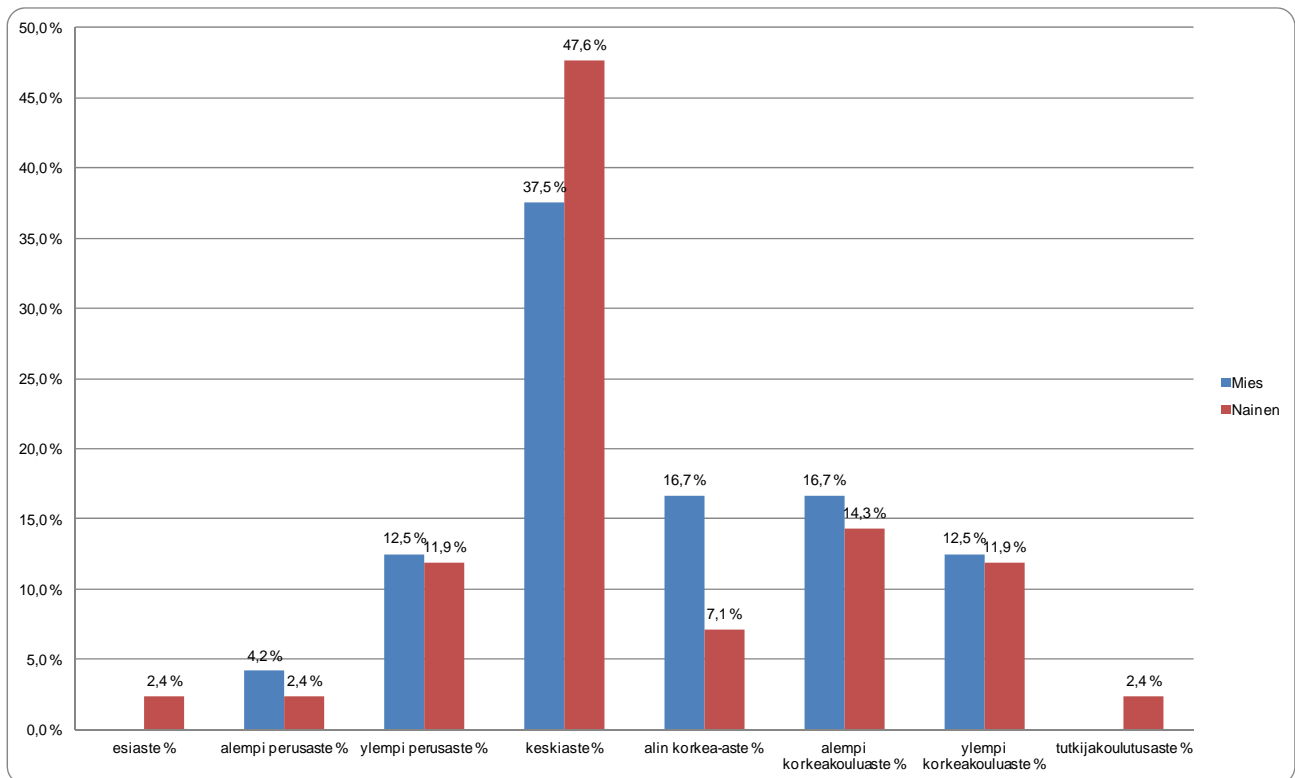
Kuva 14: Rinnastetun koulutuksen käyneiden äidinkielet

Rinnastettuihin suomen kielen opintoihin osallistuneiden tyypillinen koulutustaso oli korkeampi kuin työvoimapolitiiseen kotoutumiskoulutukseen valittujen henkilöiden koulutustaso. Rinnastetun koulutuksen opiskelijoista lähes 40 %:lla oli vähintään alimman korkea-asteen koulutus. 12 %:lla ylemmän korkeakouluasteen tutkinto. Mukaan otantaan mahtui myös yksi tutkijakoulutettu (1,5 %). Rinnastetuissa koulutuksissa opiskelijoiden korostuneesti yleisin pohjakoulutus oli keskiasteen koulutus, joka oli 44 %:lla opiskelijoista. 17 % rinnastuspäätöksen saaneista henkilöistä oli sellaisia, joilla ei ollut vähintään keskiasteen tutkintoa.

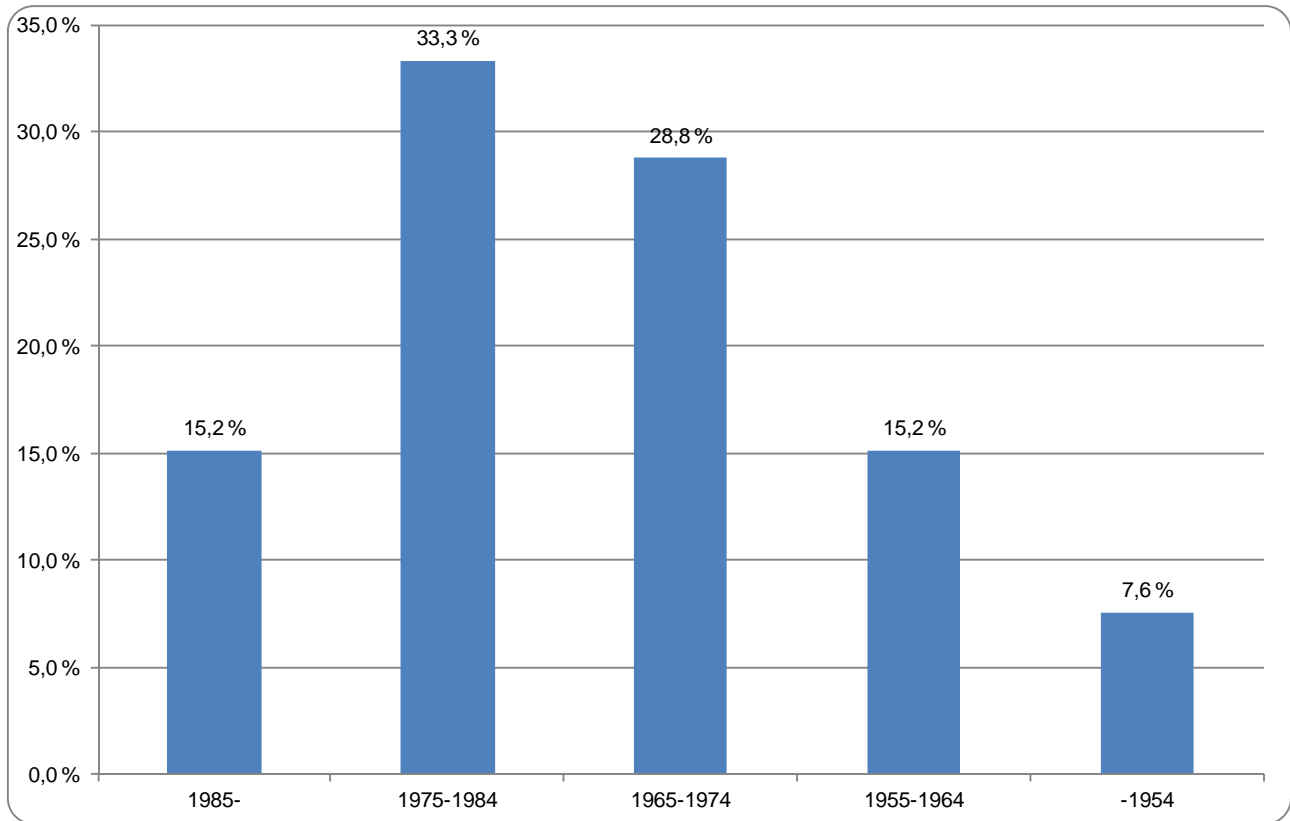
Kuva 15: Rinnastetun koulutuksen käyneiden koulutustaso

Rinnastettuun koulutukseen osallistuneiden miesten ja naisten välillä ei ollut suuria eroja koulutustasossa. Selvi-
tyksen otannan miehistä ei tosin ollut alimman (esiasteen) tai toisaalta myöskään tutkijakoulutusasteen edustajia.
Miehillä oli enemmän alimman korkea-asteen tutkintoja ja hiukan enemmän alemman korkeakouluasteen tutkintoja
kuin naisilla. Naisilla keskiasteen koulutus oli yleisempi.

Kuva 16: Rinnastetun koulutuksen käyneiden koulutustaso sukupuolittain

Rinnastettuja koulutuksia vuonna 2010 suorittaneiden ikäjakauma oli tasaisempi kuin työvoimakoulutuksessa opiskelleiden. Rinnastettuihin suomen opintoihin osallistuneiden ikä oli myös tyypillisesti korkeampi. Rinnastetun koulutuksen suorittaneista 33 % oli syntynyt vuosina 1975–1984 (eli oli koulutuksen alkaessa 26–35-vuotiaita). Vuosina 1965–1974 syntyneiden osuus opiskelijoista oli 29 % (koulutuksen alkaessa 36–45-vuotiaita). 1955–1964 syntyneitä sekä nuorimpia, 25-vuotiaita tai sitä nuorempia oli molempia 15 %. Työvoimapolitiittisesta koulutuksesta poiketen rinnastetuissa koulutuksissa oli myös useita yli 55-vuotiaita.

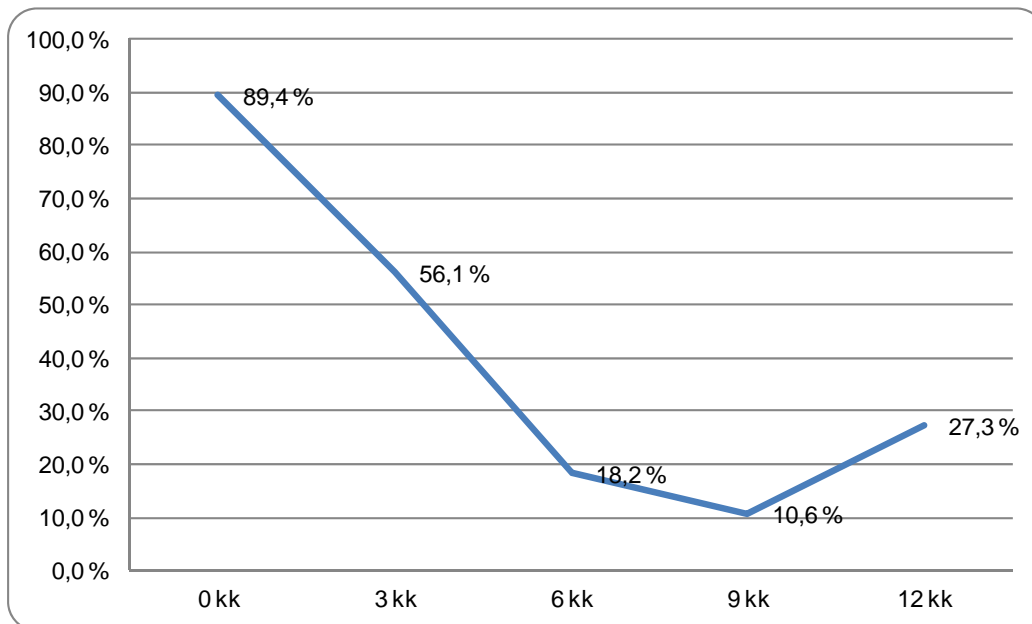

Kuva 17: Rinnastetun koulutuksen käyneiden ikäjakauma

Rinnastetun suomen kielen koulutuksen opiskelijoiden sijoittuminen

Työttömyys rinnastetun suomen kielen koulutuksen jälkeen

Välittömästi rinnastetun suomen kielen koulutuksen jälkeen työttömäksi jäi yhdeksän kymmenestä otoksen henkilöstä. Koulutuksen välitön vaikutus työttömyyteen oli otoksen perusteella siten heikempi kuin työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen. Työttömyys kuitenkin vähentyi nopeasti. Kolmen kuukauden kuluttua koulutuksen päättymisestä 56 % ja kuuden kuukauden kuluttua vain 18 % oli työttöminä. Yhdeksän kuukauden kohdalla enää joka kymmenes rinnastettuun koulutukseen osallistunut oli työtön. Työttömyys ei siis lähtenyt seurantavuoden tässä kohdassa vielä nousuun, kuten kävi työvoimakoulutuksia suorittaneilla. Myös seurantavuoden lopputilanne oli tässä otoksessa työttömyyden kehityksen osalta selvästi edullisempi kuin työvoimakoulutuksen suorittaneiden kohdalla huolimatta siitä, että työttömyys kyllä kääntyi kasvuun.

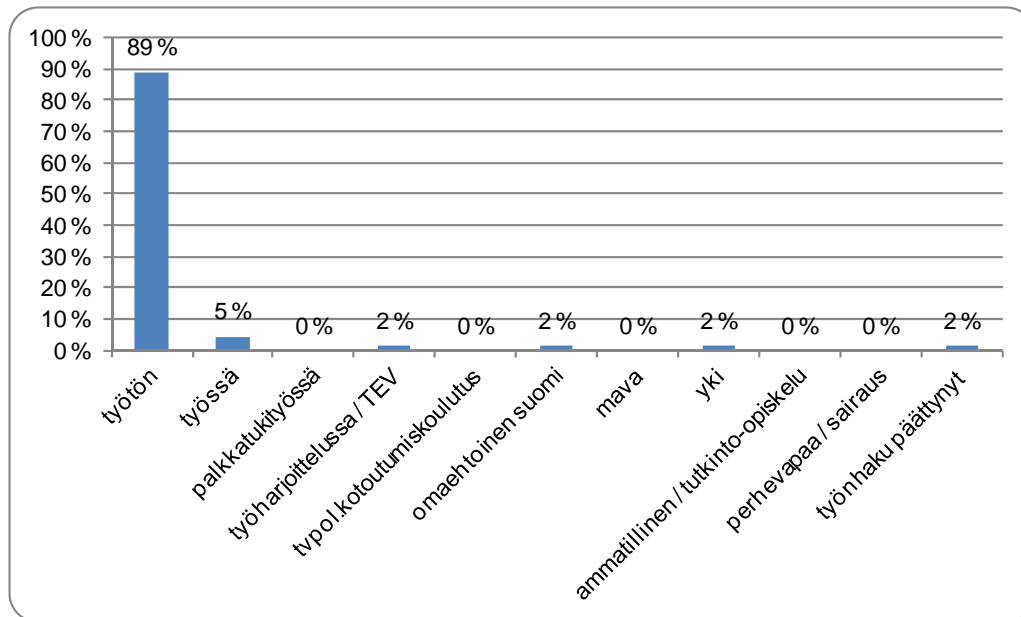
Kuva 18: työttömyyden kehitys rinnastetun koulutuksen jälkeen

Asiakastapaus, vuonna 2010 rinnastetun suomen kielen koulutuksen käynyt henkilö:

1960-luvulla syntynyt eurooppalainen nainen, jolla on kotimaastaan korkeakoulututkinto ja työkokemusta koulutusalaansa liittyvistä tehtävistä. Keväällä 2010 asiakas kävi neljän kuukauden mittaisen rinnastetun suomen kielen alkeiskurssin. Koulutuksen jälkeen hänen suomen kielen taitonsa oli tasolla A1.3. Syksyllä 2010 asiakas jatkoi rinnastettuja kieliopintoja toisessa oppilaitoksessa, uusi koulutus kesti kaikkiaan kahdeksan kuukautta. Opintojen päätyttyä hänen suomen kielen taitonsa oli tasolla B1.1. Tämän jälkeen asiakas suoritti aikuislukiossa aineopintoja lukuvuoden 2011–2012 kotoutumistuellä tuettuna. Lisäksi hän kävi työvoimapolitiittisen YKI-koulutuksen syksyllä 2012. Koulutuksen päätyttyä hän oli työtön.

Sijoittuminen välittömästi rinnastetun koulutuksen päättymisen jälkeen

Heti rinnastetun koulutuksen päätyttyä 89 % rinnastetun koulutuksen opiskelijoista oli työttömiä. Osa-aikatyöhön oli sijoittunut viitisen prosenttia, kokoaikatyöhön ei kukaan. Aivan välittömästi rinnastetun suomen kielen koulutuksen jälkeen ei myöskään työvoimatoimenpiteitä juuri käynnistynyt.

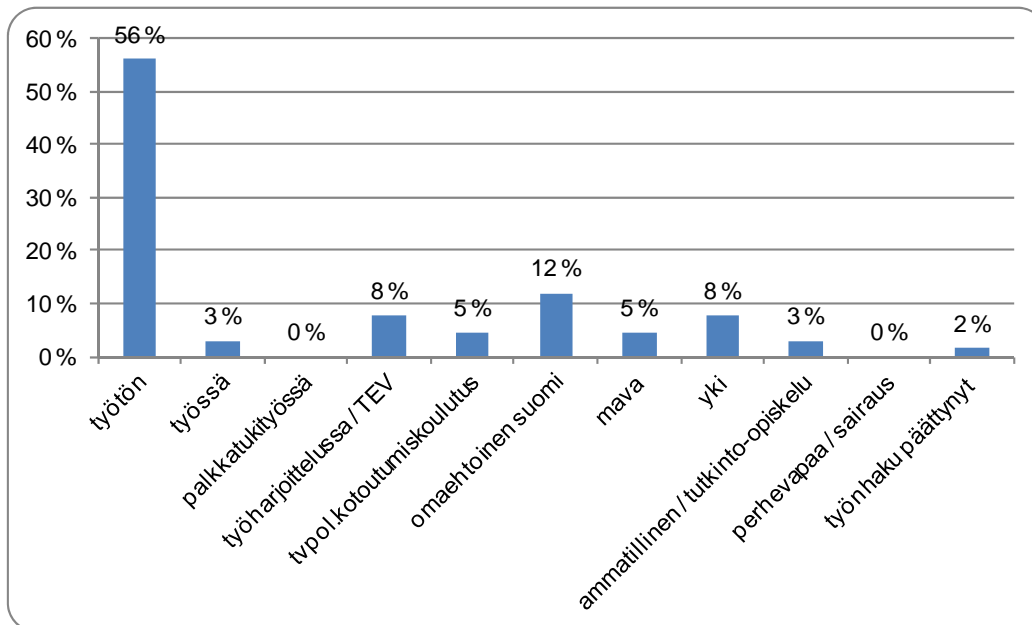
Kuva 19: Opiskelijoiden sijoittuminen välittömästi rinnastetun koulutuksen päätyttyä

Asiakastapaus, vuonna 2010 rinnastetun suomen kielen koulutuksen käynyt henkilö:

1970-luvulla syntynyt amerikkalainen mies, joka on käynyt koulua 12 vuotta ja työskennellyt muun muassa rakennusalalla. Asiakas aloitti keväällä 2010 neljä kuukautta kestäneen rinnastetun koulutuksen, jonka päättyessä hänen suomen kielen taitonsa oli tasolla A1.3. Asiakas jatkoi omaehtoisia opintoja samassa oppilaitoksessa seuraavana syksynä, myös nämä opinnot rinnastettiin työvoimapolitiittiseen koulutukseen. Toukokuussa 2011 hänen suomen kielen taitonsa oli kehittynyt tasolle A2.1 Loppukesällä asiakas pääsi työvoimapolitiittiseen kielikoulutukseen, jossa oli menossa toinen moduuli. Hän keskeytti koulutuksen tammikuussa 2012 ulkomaanmatkan vuoksi. Seuraavana kesänä asiakas aloitti viisi kuukautta kestäneen työelämävalmennuksen rakennusalan yrityksessä. Tämän jälkeen syksyllä 2012 hän sai työtä kahdesta muusta alan yrityksestä.

Sijoittuminen kolmen kuukauden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä

Kolmen kuukauden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä työttömien määrä oli pudonnut yli kolmanneksen (työttömiä oli 56 %). Työllistyminen ei kuitenkaan selittänyt juurikaan työttömyyden alentumista, vaan se, että henkilöt olivat aloittaneet työllistymistoimenpiteissä/TE-toimiston palveluissa ja erityisesti uusissa omaehtoisissa suomen kielen koulutuksissa. Varsin harva vaikutti siirtyneen omaehtoisesta koulutuksesta työvoimakoulutuksena järjestettäviin suomen kielen koulutuksiin.

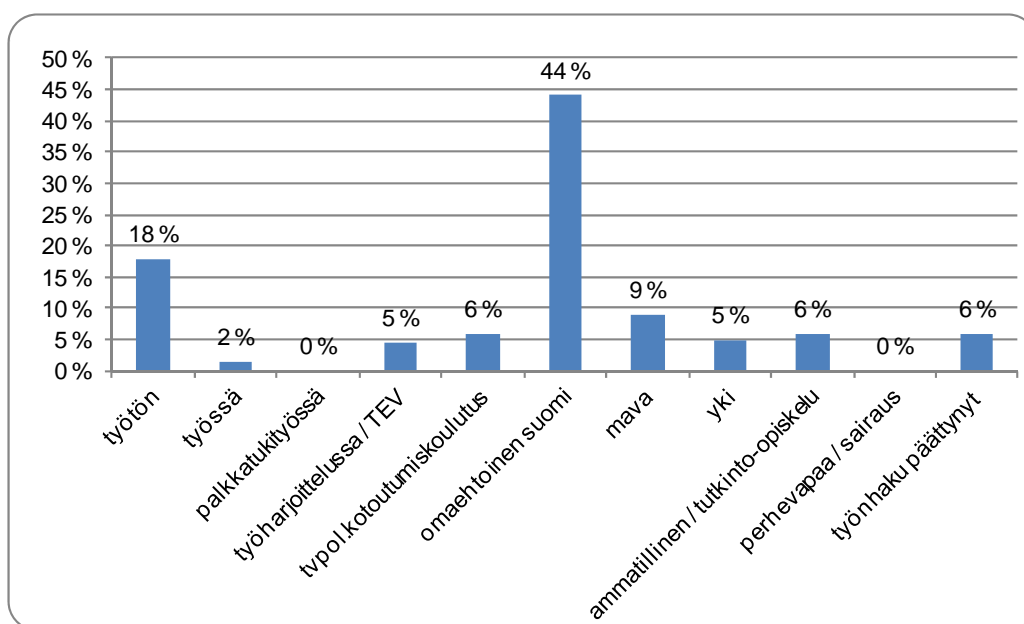
Kuva 20: Opiskelijoiden sijoittuminen 3kk rinnastetun koulutuksen päättymisen jälkeen

Asiakastapaus, vuonna 2010 rinnastetun suomen kielen koulutuksen käynyt henkilö:

1970-luvulla syntynyt amerikkalainen mies, joka on käynyt kotimaassaan lukion sekä työskennellyt vuosia palvelualalla. Asiakas opiskeli suomen kieltä rinnastetusti lukuvuoden 2010–2011 ja saavutti taitotason A2.1/A1.3. Syksyllä 2011 hän aloitti uuden rinnastetun suomen kielen koulutuksen. Keväällä 2012 hänen suomen kielen taitonsa arvioitiin olevan tasolla A2.2/A2.2. Kesällä 2012 asiakas aloitti osa-aikaisen siivoustyön ja päätti asiakkuutensa TE-toimistossa syksyllä 2012.

Sijoittuminen kuuden kuukauden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä

Kuuden kuukauden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä opiskelijoista työttöminä oli enää 18 % koulutukseen osallistuneista. 44 % oli aloittanut uuden omaehtoisen suomen kielen koulutuksen. Kun tähän lisätään työvoimapolitiittisen suomen kielen koulutuksen aloittaneet (6 %), YKI-kurssin tai akateemisille suunnatun suomen kielen opiskelun aloittaneet (5 %), huomataan, että yli puolet rinnastetun koulutuksen suorittaneista siirtyi koulutuksen päätyttyä toiseen suomen kielen koulutukseen. Kun myös otetaan huomioon muut koulutusvaihtoehdot (maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus 9 %, ammatilliset opinnot ja tutkintoon johtava koulutus 6 %), kaikkiaan kouluttautumista jatkoi kuuden kuukauden kohdalla 70 % otoksen henkilöistä. Otokseen kuuluvista henkilöistä vain yksi oli työllistynyt. Työharjoittelussa / työelämävalmennuksessa oli kolme henkilöä. TE-toimiston asiakkuus oli päättynyt muutamalla, mikä saattaa merkitä työllistymistä.

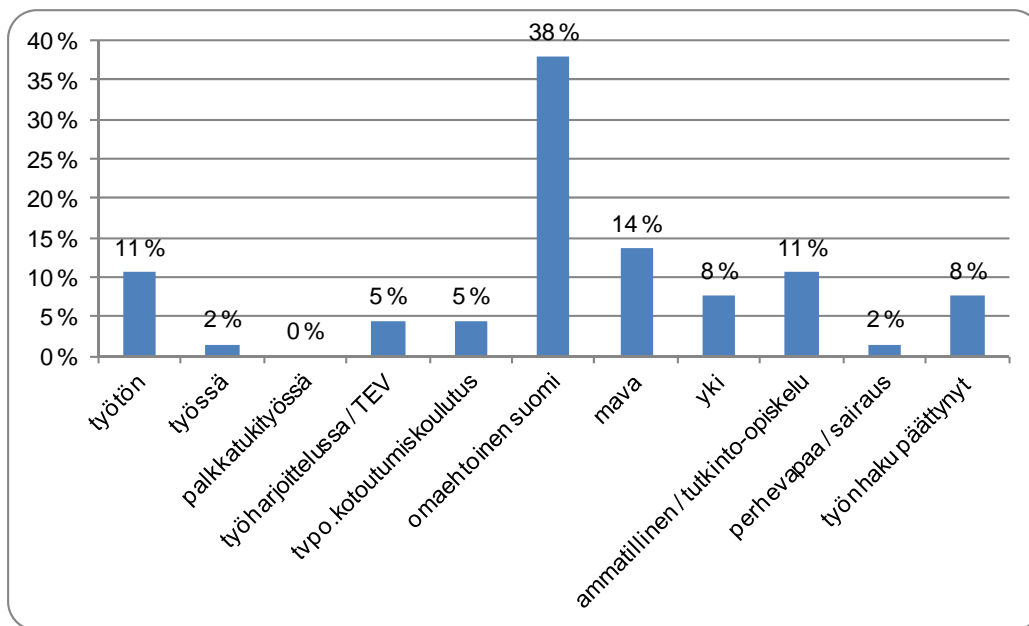
Kuva 21: Opiskelijoiden sijoittuminen 6kk rinnastetun koulutuksen päättymisen jälkeen

Asiakastapaus, vuonna 2010 rinnastetun suomen kielen koulutuksen käynyt henkilö:

1980-luvulla syntynyt mies, joka on käynyt kotimaassaan koulua viisi vuotta ja työskennellyt muun muassa myyjänä. Asiakas suoritti keväällä 2010 neljä kuukautta kestäneen rinnastetun kielikoulutuksen. Hänen suomen kielen taitonsa oli koulutuksen jälkeen tasolla A1.2. Seuraavana syksynä asiakas jatkoi rinnasteisia kieliopintojaan samassa oppilaitoksessa. Tasolta 0 alkanut koulutus kesti kaikkiaan kahdeksan kuukautta. Hänen suomen kielen taitonsa oli koulutuksen päättyessä edelleen tasolla A1.2. Asiakas kävi koulutuksen uudelleen, opintoja ei kuitenkaan tuettu enää kotoutumistuella. Koulutuksen päättyessä toukokuussa 2012 asiakkaan kielitaito oli kurssitodistuksen mukaan kehittynyt tasolle A2.1. Syksyllä 2012 asiakas suoritti tasolle A2.2 tähtäävän jatkokurssin samassa oppilaitoksessa, opintoja tuettiin kotoutumistuella. Kun koulutus joulukuussa 2012 päättyi, hänen suomen kielen taitonsa oli todistuksen mukaan tasolla A1.3. Tammikuussa 2013 asiakas aloitti tältä tasolta alkaneen hitaasti etenevän jatkokurssin samassa oppilaitoksessa. Hänen kotoutumissuunnitelmansa voimassaoloa jatkettiin koulutuksen keston mukaisesti, jotta opintoja voitiin tukea kotoutumistuella.

Sijoittuminen yhdeksän kuukauden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä

Yhdeksän kuukauden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä työttömien määrä sen käyneiden joukossa oli todella vähäinen, 11 %. Kuitenkin työssä oli edelleen vain yksi otannan henkilö. Tosin TE-toimiston asiakkuutensa päättäneiden joukko kasvoi edelleen hieman. Työttömyyden alentuminen johtui lähinnä työvoimatoimenpiteiden ja uusien koulutusten aloittamisesta. Maahanmuuttajien valmistavassa koulutuksessa olevien määrä oli kasvanut 14 prosenttiin ja YKI-kurssilla olevien kahdeksaan prosenttiin. Työvoimapoliittisessa suomen kielen koulutuksessa olevien määrä oli puoliintunut. Omaehtoinen suomen opiskelu piti pintansa ylivoimaisesti yleisimpänä palvelujatkumona.

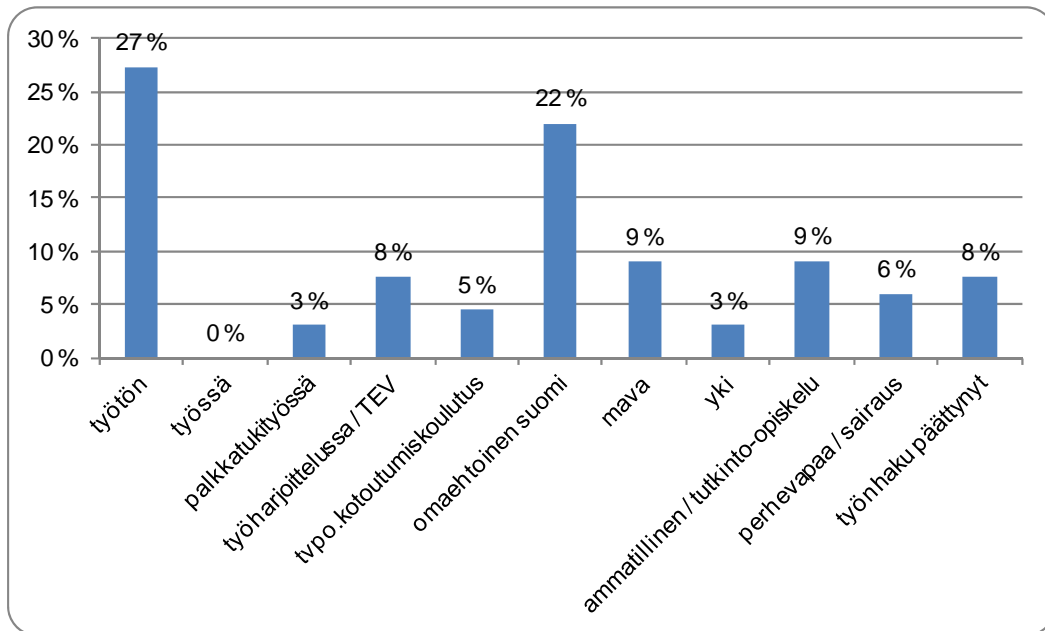
Kuva 22: Opiskelijoiden sijoittuminen 9kk rinnastetun koulutuksen päättymisen jälkeen

Asiakastapaus, vuonna 2010 rinnastetun suomen kielen koulutuksen käynyt henkilö:

1980-luvulla syntynyt aasialainen mies, jolla on kotimaastaan lukiokoulutus. Asiakas kävi lukuvuoden 2010 - 2011 rinnastettua suomen kielen koulutusta (tasolta 0 tasolle A2.2 tähtäävä koulutus). Hän ei ilmeisesti ollut saavuttanut koulutuksen tavoitetasoa, koska seuraavana syksynä aloitti uudelleen saman koulutuksen. Opintoja tuettiin kotoutumistuella. Kun koulutus keväällä 2011 päättyi, hänen suomen kielen taitonsa oli todistuksen mukaan tasolla A2.1. Syksyn 2012 asiakas jatkoi kieliopintojaan samassa oppilaitoksessa kotoutumistuella tuettuna (tasolta A2.1 alkava, tasolle A2.2 johtava koulutus). Kevään 2013 hän opiskeli edelleen suomen kieltä samassa oppilaitoksessa kotoutumistuella tuettuna omaehtoisena opiskeluna.

Sijoittuminen vuoden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä

Vuoden kuluttua rinnastetun koulutuksen päättymisestä työttömien määrä sen käyneiden joukossa oli kääntynyt selvään kasvuun: vuoden kuluttua työttömänä oli 27 %. Yksikään rinnastetun koulutuksen käyneistä henkilöistä ei ollut URA-järjestelmään kirjattujen tietojen mukaan työssä avoimilla työmarkkinoilla. Pari henkilöä oli saanut palkkatuettua työtä ja toki TE-toimiston asiakkuutensa päättäneiden kahdeksan prosentin joukossa oli oletettavasti työllistyneitä. Työharjoittelussa tai työelämävalmennuksessa olevien määrä oli kasvanut hieman. Omaehtoinen suomen kielen tai peruskouluopintojen opiskelu jatkui edelleen varsin monen kohdalla. Kuitenkin yleensä seuranta vuoden lopulla erimuotoisiin koulutuksiin osallistuminen kääntyi laskuun, mikä johti työttömyysprosentin selvään kasvuun.

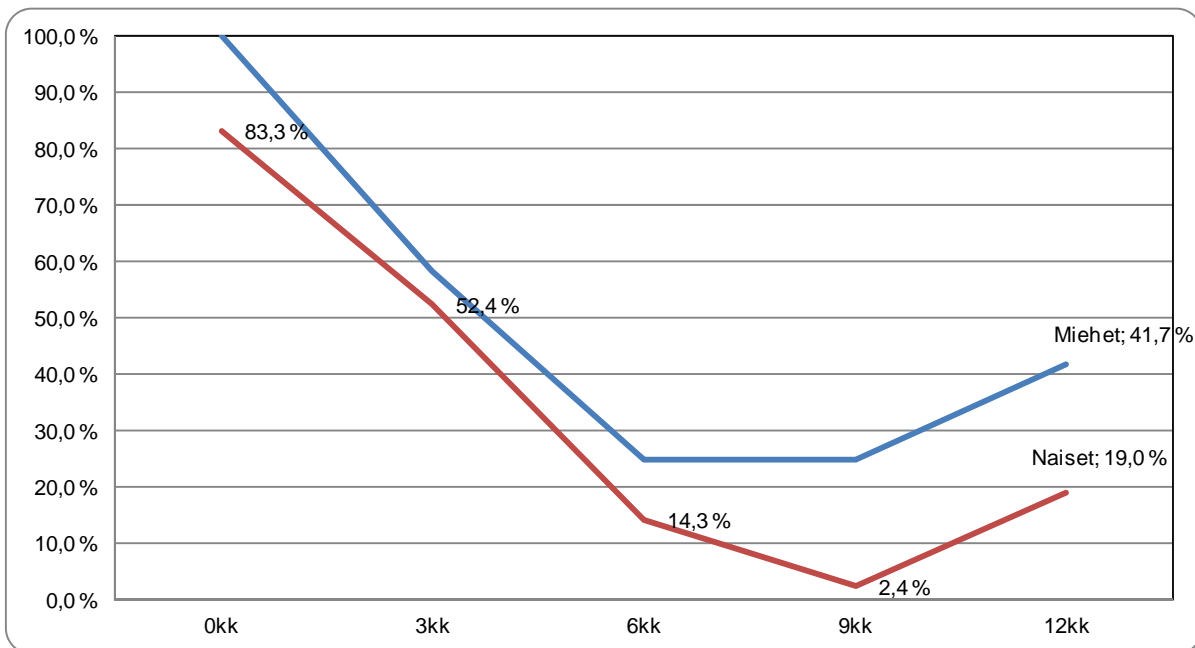
Kuva 23: Opiskelijoiden sijoittuminen vuosi rinnastetun koulutuksen päättymisen jälkeen

Asiakastapaus, vuonna 2010 rinnastetun suomen kielen koulutuksen käynyt henkilö:

1960-luvulla syntynyt eurooppalainen nainen, jolla on ammatillinen koulutus ja työkokemusta muun muassa laborantin tehtävistä. Asiakas suoritti lukuvuonna 2010 - 2011 rinnastetun suomen kielen koulutuksen. Hän saavutti koulutuksessa taitotason A2.1 (koulutus tähtäsi tasolle A2.2). Asiakas jatkoi kielio-pintoja samassa oppilaitoksessa syksyllä 2011 (kotoutumistuellla tuettu koulutus). Koulutuksen päätyttyä hänen suomen kielen taitonsa oli edelleen tasolla A2.1. Keväällä 2012 asiakas kävi saman koulutuksen uudelleen ja hänen suomen kielen taitonsa kehittyi tasolle A2.2 (opintoja tuettiin kotoutumistuellla). Tämän jälkeen hän aloitti harrastusluonteisen kielikoulutuksen (tasolta A2.2 tasolle B1.2 johtava koulutus) ja haki MAVA-koulutukseen. TE-toimisto ei tukenut MAVA-opintoja kotoutumistuellla. Asiakas aloitti kuitenkin opinnot elokuussa 2012 mutta keskeytti ne kolmen kuukauden jälkeen. Koulutuksen keskeytettyään asiakas oli työtön.

Sijoittuminen sukupuolen mukaan

Sekä naisten että miesten työttömyys väheni nopeasti rinnastetun suomen kielen koulutuksen jälkeen. Naiset löysivät koulutuksen jälkeen nopeammin jatkopolkuja ja naisilla työttömyys oli vähäisempää koko seurantavuoden ajan. Alimmillaan työttömyys oli sekä naisilla että miehillä yhdeksän kuukauden seurantakohdassa, jolloin otoksesta vain yksi nainen oli työtön ja miehistäkin ainoastaan joka neljäs. Seurantavuoden lopussa työttömien osuus kääntyi molemmilla sukupuolilla kasvuun. Työttömien naisten määrä oli myös seurantavuoden lopussa edelleen melko pieni: 19% naisista oli tuolloin työttöminä. Miehistä työttömiä oli seurantavuoden lopussa 42 %.

Kuva 24: Rinnastetun koulutuksen käyneiden työttömyyden kehitys sukupuolen mukaan

Huomionarvoista on, että rinnastettuja opintoja suorittaneiden miesten joukossa ei ollut työllistyneitä lainkaan. Naisistakin työllistyi vain muutama yksittäinen henkilö. Tosin TE-toimiston asiakkuutensa päättäneiden joukossa saattoi olla työllistyneitä. Rinnastettuja suomen kielen opintoja suorittaneiden työllistyminen ensimmäisen seurantavuoden aikana oli harvinaisempaa kuin työvoimapolitiittisia kotoutumiskoulutuksia suorittaneiden työllistyminen.

Molempien sukupuolten osalta uuteen omaehtoiseen suomen kielen koulutukseen osallistuminen korostui vuoden aikana selvästi yleisimpänä jatkopolkuna. Kuuden kuukauden kuluttua puolet miehistä ja 41 % naisista osallistui omaehtoisesti suomen kielen koulutukseen tai peruskouluopintoihin. Lisäksi yksittäisiä miehiä ja naisia osallistui työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen ja YKI-kurssille.

Yleisesti jatkopolut rinnastetun suomen kielen opiskelun jälkeen olivat naisten osalta moninaisempia kuin miehillä. Sukupuolten välistä eroa esimerkiksi työttömyyden suhteen selittää myös perhevapaille jääneiden naisten osuus. 12 kuukautta koulutuksen päättymisestä naisten joukossa perhevapalle jääneitä oli joka kymmenes. Naisten työnhaku päättyi usein myös URA:ssa identifioimattomasta syystä.

Sijoittuminen ikäryhmittäin

Ennen vuotta 1955 syntyneet (koulutuksen alkaessa 56 vuotta tai vanhempi)

Otokseen kuuluvista henkilöistä rinnastettuihin koulutuksiin sijoittui muutama 56-vuotias tai sitä vanhempi. Päätelmien tekeminen voi viisi henkilöä sisältävän otoksen perusteella olla korkeintaan suuntaa-antavaa. Vanhimman ikäluokan työttömyyden käyrän muoto oli samanlainen kuin yleensä seurannassa. Työttömien osuus ensin putosi ja kasvoi taas seurantavuoden loppua kohti edettäessä. Kukaan ikäryhmästä ei edennyt seurantajaksolla avoimille työmarkkinoille. Nuorempia ikäryhmiä vähemmän edettiin myös omaehtoiseen suomen kielen koulutukseen. Yksittäisiä työelämävalmennuksen ja palkkatukityön ratkaisuja löytyi.

Vuosina 1965–1974 syntyneet (koulutuksen alkaessa 36–45-vuotiaat)

Vuosina 1965–1974 syntyneiden rinnastettuja suomen kielen koulutuksia suorittaneiden joukossa työttömyys laski nopeammin kuin vanhemmilla opiskelijoilla. Heidän työttömyytensä ei myöskään lähtenyt yhtä jyrkkään nousuun vuoden seurannan lopussa. Tämä johtui enemmän monenlaisiin jatkokoulutuksiin sijoittumisesta ennemmin kuin työllistymisestä. Vaihtoehtojen kirjo jatkopoluissa oli laajempi kuin iäkkäämmillä. Tavallisin jatkovaihtoehto tässäkin ikäryhmässä oli omaehtoinen suomen kielen koulutus, joka ei kuitenkaan korostunut aivan samassa määrin kuin vanhemmilla. Kuitenkin lähes puolet osallistui uusiin rinnastettuihin opintoihin kuuden kuukauden seurantakohdassa. Työllistymistä tai työelämään suuntaavia toimia, kuten työelämävalmennusta ei tässäkin ikäryhmässä juurikaan tapahtunut

Vuosina 1975–1986 syntyneet (koulutuksen alkaessa 26–35-vuotiaat)

Nuorten aikuisten (koulutuksen alkaessa 26–35-vuotiaat) ikäluokka oli määrällisesti otoksen suurin. Otoksessa seurantavuoden yleiskuva on samanlainen kuin koulutuksen alkaessa 36–45-vuotiailla; työttömyyden kehityskäyrä vuoden seurannassa oli samankaltainen. Seurantavuoden lopussa työttömiä oli kuitenkin vähemmän kuin vanhemmissa ikäryhmissä (23 %). Tässäkin ikäryhmässä suuntaus oli hyvin vahvasti omaehtoiseen suomen kielen ”jatko-opiskeluun”. Lähes puolet, 45 % opiskeli uusia rinnastettuja opintoja kuuden kuukauden seurantakohdassa. Ikäryhmässä ainoastaan maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava opiskelu oli yhtä yleistä kuin työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen suorittaneiden keskuudessa. Työllistyminen jäi yksittäistapauksiin myös tässä työmarkkinoiden näkökulmasta erityisen kiinnostavassa ikäsegmentissä. TE-toimiston asiakkuudesta ”katoamista” ei juuri esiintynyt, vaan asiakkuus jatkui koko seurantavuoden.

Vuonna 1985 syntyneet ja nuoremmat (koulutuksen alkaessa 25-vuotiaat ja nuoremmat)

Nuorimpien maahanmuuttajien ikäluokassa korostui omaehtoisen suomen kielen koulutuksen jatkopolkujen etsiminen. Seurantavuoden lopussa puolet heistä oli rinnastetuissa suomen kielen opinnoissa, peruskouluopinnoissa tai lukiossa. Myös muita koulutusvaihtoehtoja esiintyi. Tässä otoksessa maahanmuuttajanuori jäi rinnastettujen opintojen jälkeen verrattain harvoin työttömäksi. Seurantavuoden kuluttua yksikään otoksen nuori ei ollut työtön. Tässä näkyy TE-toimiston erityinen panostus nuorten palveluun. Työllistyminen jäi kuitenkin yksittäistapauksiin; muut kuin suoraan työllistymiseen suuntautuneet polut korostuivat.

Yhteenvedo ja johtopäätöksiä

Ohjautuminen

Naisten osuus oli miehiä suurempi sekä työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen että rinnastettuihin opintoihin osallistuneiden osalta. Erityisesti rinnastetuissa opinnoissa naisia oli selvästi miehiä enemmän.

Rinnastettuihin koulutuksiin osallistuneiden joukossa venäjänkielisten osuus oli tämän selvityksen otoksessa 59 %. Venäjänkieliset olivat suurin yksittäinen kieliryhmä myös työvoimapolitiittisissa koulutuksissa. Muilta osin osallistujajoukko oli äidinkieliäustaltaan heterogeeninen molemmissa koulutustyypeissä. Useiden yleisten maahanmuuttajakielten edustus puuttui kuitenkin kokonaan rinnastettuihin koulutuksiin osallistuneiden otoksesta. Näistä kielistä voidaan mainita kurdi, viro, vietnam, arabia ja albania. Venäjän kielen yliedustus rinnastettujen koulutusten otannassa viittaa tarpeeseen suorittaa laajempi otanta. Selvityksen kohderyhmän muodostamisen aikavälillä käynnistyi saatujen tietojen mukaan erityisesti venäjänkielisille suunnattuja koulutuksia, joilla on arvion mukaan vaikutus ryhmän yliedustukseen selvityksessä. Arvioidaan kuitenkin otannan kertovan myös suuntaa-antavasti rinnastettujen ratkaisujen kohdistumisesta venäjänkielisiin.

Työvoimakoulutuksena suoritettavaan kotoutumiskoulutukseen osallistui suhteellisen nuoria opiskelijoita. Lähes yhdeksän kymmenestä opiskelijasta oli alle 46-vuotias. 42 % kuului koulutuksen alkaessa suurimpaan, 26–35-vuotiaiden ikäryhmään. Rinnastettuja koulutuksia suorittavien ikäjakauma otannassa oli tasaisempi kuin työvoimakoulutuksessa. 33 % kuului 26–35-vuotiaisiin, mutta lähes yhtä usein rinnastettuun koulutukseen osallistuva oli 36–45-vuotias. Lähes joka neljäs suomen kielen koulutuksen rinnastaminen tapahtui yli 45-vuotiaan henkilön kohdalla, kun työvoimapolitiittiseen suomen kielen koulutukseen osallistuneista yli 45-vuotiaita oli ainoastaan joka kymmenes. Rinnastettuihin koulutuksiin osallistuneiden ikäjakauma selittyy kuitenkin osin otannan kohdistamisella ainoastaan suomen kielen opiskeluun, jolloin esimerkiksi pääosin nuoriin kohdistuva peruskouluopiskelun rinnastaminen ei näkynyt otoksessa.

Rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden yleinen koulutustaso oli merkittävästi korkeampi kuin työvoimakoulutukseen osallistuneiden. Keskiasteen koulutus oli yleisin sekä rinnastettuihin koulutuksiin (44 %) että työvoimakoulutuksiin osallistuneiden (33 %) joukossa. Työvoimakoulutukseen osallistuvista kuitenkin 40 %:lta puuttui vähintään keskiasteen tutkinto, rinnastettuihin osallistuneiden osalta vähemmän kuin joka viidenneltä. Rinnastettuja omaehtoisia koulutuksia suorittaneiden joukossa korkea-asteen koulutuksen suorittaneita oli 40 %, kun työvoimakoulutuksia suorittaneilla korkea-asteen tutkinto löydettiin ainoastaan joka neljänneltä. On syytä erikseen todeta, että myöskään rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden koulutustausta ei ole korkea suhteessa yleiseen koulutustasoon Suomessa⁶. Sukupuolen mukainen taustakoulutuksen vaihtelu on miehillä ja naisilla suhteellisen yhtäläinen. Naisilla oli useammin keskiasteen koulutus, kun miesten koulutustausta polarisoitui heikosti koulutettujen ja hyvin koulutettujen ääripäihin.

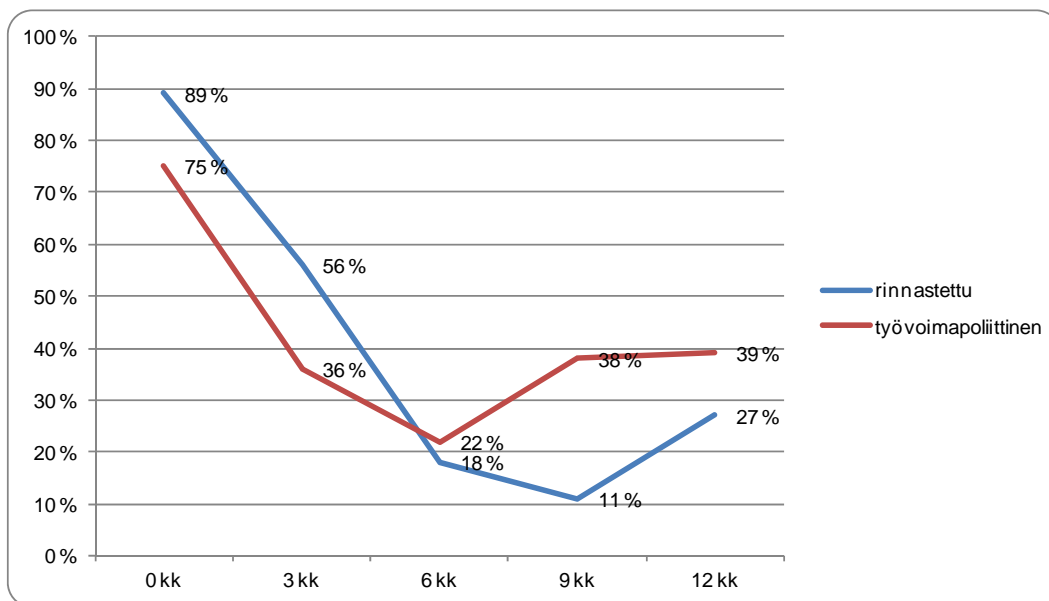
Tämän selvityksen otantamenettelyssä voitiin muodostaa vahva mielikuva rinnastetun suomen kielen koulutuksen osallistujasta venäjänkielisenä, suhteellisen hyvin koulutettuna naisena. Otannan suppeuden, ajallisen lyhyiden sekä valikoituneisuuden takia tämä vaikutelma on ymmärrettävä alustavaksi. Selvityksen näkökulmasta työvoimakoulutukseen ja omaehtoiseen koulutukseen ohjautuneet ryhmät vaikuttivat niin valikoituneilta, että koulutuksen jälkeisten etenemispolkujen luonne riippui merkittävästi tästä valikoitumisesta. Toisin sanoen tämän otannan ei

⁶ Koulutustaso on kuitenkin otannassa toisaalta suhteellisen hyvä verrattuna joihinkin aikaisempiin selvityksiin: Tilastokeskuksen mukaan 62 %:lta maahanmuuttajista puuttui vähintään keskiasteen tutkinto vuonna 2005 (Kyhä 2011, s. 35–36). Etelä-Suomen lääninhallituksen selvityksen mukaan vieraskielisistä 59 % oli vailla perusteen jälkeistä tutkintoa (2009, s. 9). Näissä selvityksissä oli kuitenkin tätä selvitystä tiukempi määrittely sille, millä kriteerillä katsotaan tutkintotaso esitetyksi toteen. URA-järjestelmään kirjataan jaotellummin tietoa koulutustasosta kuin tilastoihin, joihin em. selvitykset perustuvat. Näissä selvityksissä perusasteen tutkintotaso käsiteltiin yhteisessä luokassa ”tuntematon koulutus” kanssa. Yleisesti olisi tarpeen vahvistaa ulkomaalaisten tutkintojen tilastoimisen menetelmiä sekä määrittelyä siitä, miten tutkintoja olisi suhteutettava Suomen työmarkkinoiden vaatimuksiin. Keskiasteen tutkintojen niputtaminen siten, että ylioppilastutkinto tai lukiotyyppisen koulutuksen tutkinto sijoitetaan samaan luokkaan kuin ammatilliset perustutkinnot, ei välttämättä ole TE-toimiston palvelun kannalta perusteltu.

voida selkeästi erottaa työvoimakoulutusten ja rinnastettujen suomen kielen opintojen sisällöllistä vaikuttavuutta näihin koulutustyypeihin ohjautuvien henkilöiden erilaisista lähtökohdista.

Jatkopolut

Heti työvoimakoulutuksen jälkeen harvempi jäi kokonaan työttömäksi kuin heti rinnastettujen opintojen jälkeen. Välittömästi rinnastettujen opintojen jälkeen työttömäksi jäi yhdeksän kymmenestä, kun työvoimakoulutuksen jälkeen näin kävi ”vain” kolmella neljästä. Rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden osalta TE-toimiston palvelu ja toimenpiteet näyttivät käynnistyvän hitaammin. Voidaan sanoa, että työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen perään kyettiin paremmin rakentamaan saumattomia palvelujatkumojä. Myöskään työvoimakoulutuksessa palvelujatkumo ei tarkoittanut yleensä työllistymistä työsuhteeseen vaan useammin kyse oli työelämävalmennuksen kaltaisista TE-toimiston toimenpiteistä. Rinnastettujen koulutusten jälkeen saumattomat palvelujatkumot olivat harvinaisuus.

Kuva 25: Työvoimapolitiittisen kotoutumis- ja rinnasteisen koulutuksen 2010 käyneiden työttömyyden kehitys

Kolmen ensimmäisen kuukauden aikana työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen tapahtui paljon. Työttömien osuus putosi alle puoleen verrattuna tilanteeseen välittömästi koulutuksen jälkeen. Työvoimakoulutuksen jälkeen työharjoittelu- ja työelämävalmennus sekä MAVA korostuivat. Joka seitsemäs työllistyi. Myös rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden työttömyys vähentyi jyrkästi. Rinnastettua koulutusta suorittaneista kuitenkin hyvin harva työllistyi. Yhä useampi rinnastetun koulutuksen suorittaneista oli uusissa omaehtoisissa suomen kielen opinnoissa.

Kuuden kuukauden kohdalla työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen suorittaneiden työttömyys oli alhaisimmalla tasollaan: enää reilu viidennes oli työttöminä. Työvoimakoulutuksia suorittaneilla työharjoittelu ja erityisesti MAVA korostuivat edelleen. Työllistyneitä oli enemmän kuin rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden joukossa. Rinnastettuja koulutuksia suorittaneista puolet jatkoi kuuden kuukauden seurantakohdassa uusien omaehtoisten suomen kielen opiskeluiden parissa. Kuuden kuukauden seurantakohdassa rinnastettuja koulutuksia suorittaneista työttömiä oli suhteellisesti vähemmän kuin työvoimakoulutuksen suorittaneissa.

Yhdeksän kuukautta koulutuksen jälkeen työvoimakoulutusta suorittaneiden työttömyys kääntyi varsin jyrkkään kasvuun. Vaikutti aivan kuin jatkokoulutuksen työvoimatoimenpiteistä olisivat voimat loppuneet. Rinnastetun koulutuksen suorittaneilla työttömyys oli vasta yhdeksän kuukauden seurantakohdassa alimmalla tasollaan, noin kymme-

nen prosenttia. Uusi rinnastettu opiskelu jatkui edelleen tärkeimpänä rinnastettua opiskelua suorittaneiden palveluna. Heistä 46 % suoritti uusia omaehtoisia suomen kielen opintoja.

Vuoden kuluttua kotoutumiskoulutuksen jälkeen työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen suorittanut oli useammin työtön kuin rinnastettuja suomen kielen opintoja suorittanut. Tosin myös rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden työttömyys kääntyi seurantavuoden lopussa selvästi havaittavaan kasvuun. Koulutusten jälkeisten polkujen URA-tietojärjestelmästä kerättävän tiedon tulkinnassa keskeinen ongelma oli siinä, että erityisesti työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen suorittaneiden kohdalla TE-toimiston asiakkuutensa tuntemattomasta syystä päättäneiden osuus nousi merkittäväksi. Asiakkuuden päättymisen syy tulisi kyetä yksilöimään, kun halutaan arvioida esimerkiksi kotoutumista edistävän koulutuksen eri muotojen työllistävää vaikutusta.

Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen miehet työllistyivät naisia useammin. Miehilläkin työllistyneiden osuus välittömästi kotoutumiskoulutuksen jälkeen oli kuitenkin pieni. Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen naiset osallistuivat miehiä enemmän työelämävalmennukseen. Rinnastettuja koulutuksia suorittaneilla muut jatkopolut jäivät sukupuolesta riippumatta omaehtoisen suomen kielen opiskelun varjoon.

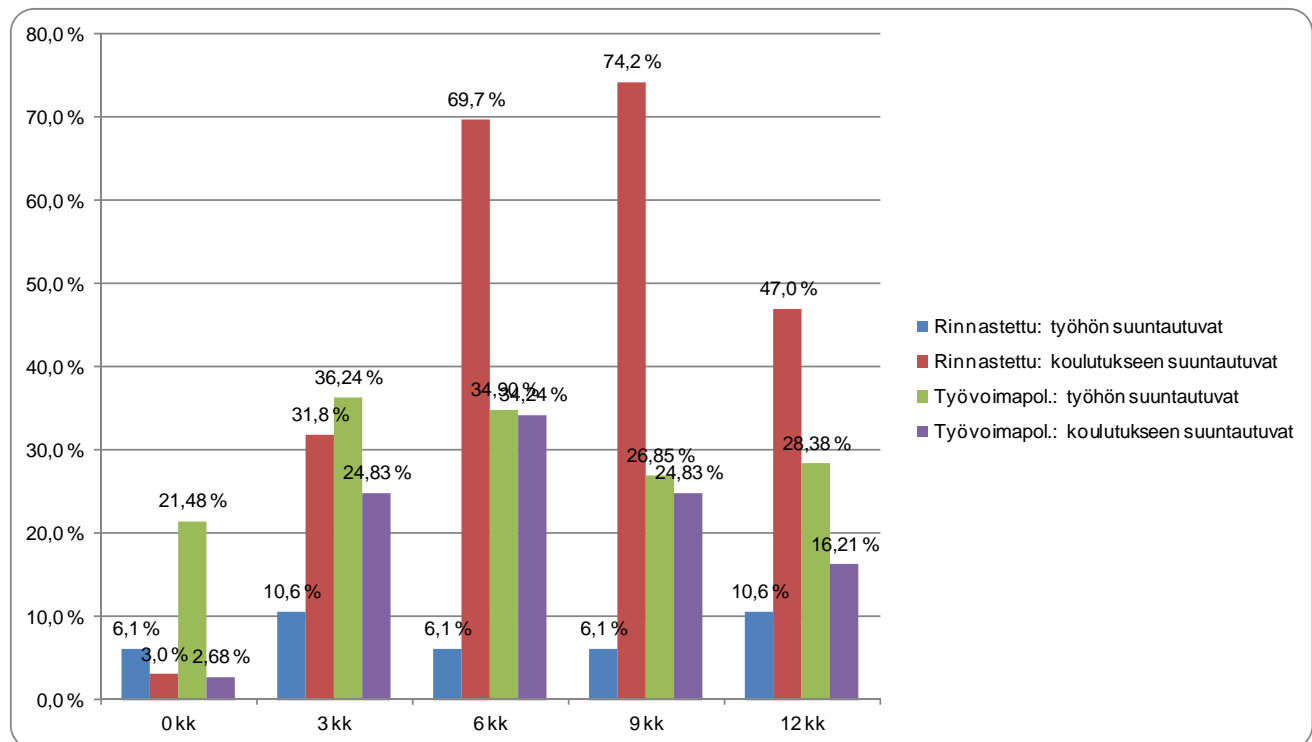
Ikäryhmittäiset erot jatkopoluissa eivät olleet erityisen suuria. Työttömyyden kehityksen vuoden seurannan käyrän yleinen muoto oli samantapainen kaikissa ikäluokissa. Suomen kielen omaehtoinen ”jatko-opiskelu” vaikutti kiinnostavan iästä riippumatta rinnastettuja koulutuksia suorittaneita. Alle 26-vuotiaiden työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen suorittaneiden yleisimpänä tavoitteena vaikutti olevan ammatillisen koulutuksen hankkiminen mm. MAVA:n kautta edeten. Rinnastettuja suomen opintoja suorittaneilla nuorilla puolestaan korostuivat uudet rinnastetut suomen kielen opinnot tai peruskouluopinnot. Yllättävältä saattaa näyttää se, että työharjoittelu oli nuorilla maahanmuuttajilla varsin harvinainen etenemismuoto. 26–35-vuotiailla MAVA oli suhteellisen yleinen etenemispolku sekä työvoimakoulutuksena että rinnastettuna suomen kieltä opiskelleiden joukossa. MAVA houkutti jossain määrin kaikissa ikäluokissa aivan vanhimpia lukuun ottamatta. Vanhimmissa työvoimakoulutuksen ryhmissä ero nuorempiin ilmeni lähinnä siinä, että suuntautuminen ammatilliseen kouluttautumiseen oli vähäisempää. Työelämävalmennuksen kautta eteneminen vaikutti soveltuvan myös vanhimille ikäluokille. Rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden osalta suomen jatko-opiskelu oli suosituin etenemisreitti. Aivan vanhimpien pieneen otokseen tosin mahtui enemmän työelämävalmennuksen ratkaisuja.

Selvityksen aineistoissa jaoteltiin erimuotoisiin koulutuksiin osallistuneita myös äidinkielen perusteella, jolloin tarkoituksena oli tehdä huomioita etenemispolkujen suhteesta etniseen taustaryhmään. Otosaineiston koko ei mahdollistanut luotettavia yleistysjä. Otoksissa näkyi esimerkiksi merkittävä koulutusasteiden ero vaikkapa somalian ja venäjän kielen puhujien välillä. Tätä havaintoa voidaan pitää sinänsä uskottavana, mutta eroja ei ollut mahdollista käsitellä selvityksessä. Havaittiin työvoimakoulutusta suorittaneiden työttömyyden kehittymisen yleispiirteiden olevan samankaltaiset eri kieliryhmissä. Rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden työttömyyskehitys oli kaikkiaan suotuisampi venäjänkielisten kohdalla. (Miesvaltainen) kurdien ryhmä työllistyi osa-aikaisiin töihin otannassa huomattavankin usein, kun taas otannan (naisvaltainen) somaliaalaisten joukko ei työllistynyt lainkaan. Luultavasti keskeisimmäksi kysymykseksi jää se, minkä vuoksi tiettyjä laajoja kieliryhmiä ei osunut rinnastettujen koulutusten otantaan lainkaan. Etnisen taustan huomioiminen kotoutumisprosessien suunnittelussa edellyttäisi kuitenkin huomattavasti laajempaa selvitystä.

Työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen tai rinnastettuihin suomen kielen opintoihin osallistuneiden koulutustason vaikutuksen arvioiminen oli URA-tietojen nojalla haastavaa. URA:ssa tunnistetun taustakoulutuksen puuttuminen ei välttämättä tarkoita lähtömaassa suoritettujen koulutusten puuttumista. Esille tuli mielenkiintoinen seikka: työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen suorittaneiden työttömyys vuoden lopussa oli vähäisintä koulutusryhmässä ”esiaste ja koulutus tuntematon”. Pelkkä alemman perusasteen suorittaminen kyllä vaikutti aineistossa lisäävän työttömyyden riskiä. Toisaalta avoimille työmarkkinoille työllistyneiden määrä seurantavuoden lopussa oli otoksessa korkein pelkän ylemmän perusasteen suorittaneilla. Korkea-asteen koulutus ei työvoimakoulutusta suorittaneilla suojellut työttömyydeltä, pikemminkin päinvastoin. Korkea-asteen koulutuksen omaavien työllistymisen työvoimapolitiittisen suomen kielen koulutuksen jälkeen oli hieman harvinaisempaa kuin vähemmän koulutettujen työllistymisen. Koulutustausta ei yleensä ottaen vaikuttanut työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeisen

työttömyyden todennäköisyyteen. Rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden työttömyyden kehitys oli yleensä edullisempi kaikilla koulutustaustoilla eikä pohjakoulutus vaikuttanut juuri rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden työttömyyteen. Työllistyminen oli kuitenkin hyvin harvinaista rinnastettuja koulutuksia suorittaneilla koulutustasosta riippumatta, sillä työttömyyden väheneminen perustui pääasiassa uusien koulutusten aloittamiseen.

Selvityksen aineistoissa voitiin jaotella työvoimapolitiittisen sekä rinnastetun koulutusten suorittaneita jatkokoulukujen osalta ”työhön suuntautuneisiin” ja ”koulutukseen suuntautuneisiin”. Työhön suuntautuminen määriteltiin työhön tai työmarkkinatoimenpiteeseen osallistumisena, kun taas koulutussuuntautuminen tulkittiin erilaisiin ”jatkokoulutuksiin” osallistumisen perusteella. Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen suorittaneiden osalta työhön suuntautuminen oli yleisempää kuin lisäkoulutukseen hakeutuminen. Työhön suuntautuminen säilyi työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen suorittaneilla hallitsevana koko vuoden seurantajakson. Osallistuminen uusiin työvoimapolitiittisiin kotoutumiskoulutuksiin tai omaehtoiseen suomen kielen ”jatkokoulutuksiin” oli harvinaisempaa työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen. Toisaalta kuitenkin maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen rooli oli työvoimakoulutuksen suorittaneilla suurempi. Rinnastetun koulutuksen jälkeen suuntautuminen työhön oli silmiinpistävän vähäistä, eikä työhön tai TE-toimiston toimenpiteisiin osallistuminen ylittänyt rinnastettujen otoksessa kymmenyksen osuutta. Enimmillään kolme neljästä rinnastettuja suomen opintoja suorittaneista osallistui sen sijaan uuteen koulutukseen. Heillä yleisimpänä koulutussuuntauksena oli hankkia lisää suomen kielen osaamista.

Kuva 26: Työvoimapolitiittisen ja rinnasteisen koulutuksen 2010 käyneiden suuntautuminen 0-12kk koulutuksen päättymisestä

Johtopäätöksiä

Jos kotoutumista edistävän koulutuksen tavoitteita arvioidaan yksinomaan nopean työllistymisen näkökulmasta, rinnastettu suomen kielen koulutus oli työvoimapolitiittista koulutusta huonompi vaihtoehto. Rinnastettuja suomen kielen opintoja suorittaneiden työllistyminen ensimmäisenä seurantavuonna oli hyvin harvinaista. Työllistyminen ei kuitenkaan ollut yleistä myöskään työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeisenä seurantavuonna.

Työttömyyden seurannassa muodostui koulutuksen jälkeisenä seurantavuotena ensin jyrkästi laskeva ja vuoden jälkipuoliskolla uudelleen kohoava käyrä. Käyrä toteutui suhteellisen samanmuotoisena työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen ja rinnastettujen suomen kielen opintojen jälkeen. Rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden käyrän toteutuminen tapahtui ikään kuin viiveellä eikä työttömyys seurantavuoden lopussa ollut yhtä korkealla tasolla kuin työvoimakoulutuksen suorittaneilla.

Vaikka avoimille työmarkkinoille työllistymisen tavoite ei usein toteutunut, TE-toimiston toimenpiteitä ja palveluja löydettiin kotoutumista edistävän koulutuksen jälkeen melko paljon. TE-toimistossa kyettiin painamaan kotoutujien passiiviyöttömyys alas koulutuksen jälkeisenä vuotena. Rinnastettuja koulutuksia suorittaneilla kaikissa koulutustaustaryhmissä omaehtoinen suomen kielen ”jatko-opiskelu” korostui. Seurantavuoden lopulla vaikutti muodostuvan kotoutumisen ”kolmas pullonkaula”: kotoutumiskoulutusta seuranneista toimenpiteistä ei välttämättä löydetty jatkumoa työhön tai päätoimisiin tutkintoon johtaviin opintoihin. Yleisvaikutelmaksi jäi, että jatkopolkujen osalta kotoutujien ja TE-hallinnon keinot tai käytettävissä olevat sopivat toimenpiteet loppuivat kesken.

Vaikka kotoutumista edistävään koulutukseen pääsemisen ”ensimmäinen pullonkaula” ja kotoutumiskoulutuksen jälkeen mahdollisimman saumattoman jatkopolun löytämisen ”toinen pullonkaula” kyettäisiin ratkaisemaan, saattaa työvoimapolitiittisen ja kotoutumisen varsinainen tavoite jäädä saavuttamatta. Mikä on kotoutumisen realistinen tavoite? Selvityksen havainnoista keskeisimpiä oli se, että kotoutumisen ohjauksen tarve ei rajoitu alkuvaiheen koulutuksen valinnan perusteluun. Ohjausprosessi on usein hyvinkin pitkä. Koulutusportti -järjestelmän toteuttamisen taustalla oleva keskeinen tavoite onkin ollut tehostaa alkuvaiheen ohjauksen toimintamallia siinä määrin, että TE-toimistoissa tarvittavaa asiantuntijoiden ohjausresurssia voidaan suunnata kotoutumisen myöhempään ohjaukseen sekä siirtymävaiheisiin kotoutumisesta yleisiin palveluihin. Näitä ohjaustarpeita voidaan asiakasprosessien aikajanoilla konkretisoida ”toisen ja kolmannen pullonkaulan” avulla.

Tämän selvityksen rajoitettu otanta ei mahdollistanut lopullisia ja varmoja kuvauksia kotoutumista edistävän koulutuksen tai kotoutumispalvelujen seurausvaikutuksista eikä varsinkaan niiden vaikuttavuudesta. Esimerkiksi selvityksessä havaittu kotoutumiskoulutusta tai rinnastettuja suomen kielen opintoja suorittaneiden maahanmuuttajien koulutustaustan erikoiselta vaikuttava suhde työllistymisen ja työttömyyden todennäköisyyteen herätti monenlaisia kysymyksiä. Kotoutuvien maahanmuuttajien työllistymisen logiikka saattaa aidosti poiketa kantaväestöstä koskevista haasteista. On haastavaa määritellä kotoutumisen ja työllisyyden tavoitteiden keskinäinen suhde. Onko nopea työllistyminen mihin tahansa työhön kotoutumiskoulutuksen itseisarvoinen tavoite, jota vasten sen vaikuttavuutta tulee arvioida?

Mahdollisuus tukea omaehtoisia suomen kielen opintoja on kotoutumislainsäädännössä määritelty kotoutumista edistävä ratkaisu, joka ainakin pääkaupunkiseudulla on työvoimakoulutuksen määrärahoituksen rajoitusten takia välttämätön osa kotoutumisen edistämisen kokonaisuutta. Tilastoaineistoon pohjaavassa selvityksessä jäi avoimeksi se, missä määrin rinnastettuun koulutukseen ohjautuminen oli asiakkaan oman tahdon ja rationaalisen valinnan mukainen ratkaisu. Missä määrin TE-toimiston asiantuntijavirkailijat kykenivät perustelemaan valintaa rinnastuspäätöstä koskevissa kotoutumissuunnitelmissa? Miten usein rinnastettuun koulutukseen ohjautuminen oli työvoimakoulutuksen resurssien niukkuuden sanelema pakkoratkaisu? Nousee myös kysymyksiä kotoutuvien asiakkaiden yhdenvertaisuudesta esimerkiksi omaehtoisten koulutusten maksullisuuden vuoksi.

Selvityksessä ei saatu vastausta siihen, missä määrin kotoutumista edistävien koulutusten jatkopolkujen erot johtuivat asiakkaiden alkuperäisestä valikoitumisesta työvoimapolitiittisiin ja rinnastettuihin koulutuksiin. Miltä osin erilaiset jatkopolut kertoivat taas itse koulutusten sisällöllisistä eroista? Johtuiko työvoimakoulutuksen jatkopolkujen suuntautuminen useammin työhön työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen erityisestä työelämäpainotuksesta

vai rinnastettuihin opintoihin ohjautuneiden oppilaiden erilaisista intresseistä? Koska kohderyhmien väliset erot näyttivät tässä selvityksessä hyvin merkittäviltä, jäi avoimeksi, mitä seurantatietojen perusteella voitaisiin sanoa itse koulutusten vaikuttavuudesta.

Erot työvoimakoulutukseen ja rinnastettuihin koulutuksiin osallistuvien taustakoulutuksessa olivat otannassa merkittäviä. Työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen osallistuvien melko matala koulutustaso on tarpeen ottaa huomioon koulutuksen suunnittelussa. Omaehtoisen opiskelun tukemisesta päättää TE-toimisto kotoutumissuunnitelmassa, jolloin keskeistä on se, että omaehtoiseen koulutukseen ohjautuvat nimenomaan ne opiskelijat, jotka hyötyvät tällaisesta opiskelusta.

Rinnastettuun koulutukseen hakeutui tyypillisesti hieman korkeammin koulutettuja, hyvät opiskeluvalmiudet omaavia henkilöitä, joiden tavoitteena oli todennäköisesti hankkia oman alan pätevyys Suomessa. Pidempi omaehtoisen kotoutumiskoulutuksen polku saattaa olla rationaalinen ja koko palvelujärjestelmän tehokkuuden näkökulmasta perusteltu. Naisilla esimerkiksi korostuu rinnastettu koulutus, jossa välitön työllistyminen oli vähäistä ja polut pidempiä. Perinteisesti ”naisten alat”, kuten kaupan ala tai sosiaali- ja terveysala, ovat palvelutyötä, joissa vaaditaan korkeatasoista suomen kielen taitoa. Kysymys saattaa siten olla täysin realistisesta kotoutumisen näkökulmasta, vaikka lyhytnäköisemmän työvoimapolitiikan näkökulmasta tuloksia ehkä kaivattaisiin nopeammin.

Jotta kuitenkin omaehtoisen kotoutumiskoulutuksen työvoimapolitiittiset tavoitteet vahvistuisivat, olisi tärkeä mahdollistaa myös omaehtoisia koulutusvaihtoehtoja suorittaneille mahdollisuus osallistua esimerkiksi työvoimapolitiittisena koulutuksena järjestettyihin työelämäjaksoihin, joista saisi pohjaa työmarkkinoille suuntautumiseen. Yksi mahdollisuus olisi entistä tehostetummin ohjata rinnastetun koulutuksen käyneitä työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen työelämäjaksolta eli neljännessä moduulista mahdollisesti vapautuneille opiskelupaikoille. Mahdollisesti kotoutumiskoulutuksen hankinnassa voitaisiin resurssien puitteissa pyrkiä lisäämään neljännessä, työelämämoduulin painotusta verrattuna alkuvaiheen moduuleihin. Kolmas mahdollisuus olisi hankkia aikaisempaa enemmän kotoutumiskoulutuksen kokonaisuudesta itsenäisempiä työelämäjaksoja. Tarvetta ja kysyntää olisi; onko rahoituksen resursseja?

Ei voitu myöskään erityisen pitkälle päätellä, missä määrin koulutuspolun valinnassa oli kysymys TE-hallinnon palvelunäkökulmasta. Voitiin havaita esimerkiksi, että paljon puhuttu maahanmuuttajien kierrättäminen kotoutumiskoulutuksen jälkeen aina vain uudelleen kursseille näyttää pääkaupunkiseudulla työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen osalta myyttiltä. Miksi kierrättämistä uudelleen kotoutumista edistävään koulutukseen kuitenkin tapahtui varsin usein rinnastettuja koulutuksia suorittaneiden kohdalla? Johtuiko se siitä, että rinnastettu koulutus oli ”tehottomampaa”? Vai oliko rinnastettuihin koulutusratkaisuihin ohjautuneilla korkeammat kielen taitotasot, jotka koskivat tavoitteita? Vai johtuiko se siitä, että vallitsevan käytännön mukaan asiakkaat pääsevät työvoimapolitiittiseen ”kotoutumiskoulutusputkeen” vain kerran, kun taas TE-toimisto on tukenut uudelleen jopa samantasoisia omaehtoisia opintoja? Jos kotoutumislain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain määräyksiä omaehtoisten opintojen etenemisen määrittelemisestä ja seuraamisesta toteutettaisiin, aiemmin heikosti edenneiden omaehtoisten opintojen tukemisen uudelleen ei pitäisi olla mahdollista.

Työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen rinnastettua koulutusta nopeammalta ja saumattomammalta vaikuttava jatkopolkujen käynnistyminen on tarpeen avata. Miten ohjausvastuu kotoutumiskoulutuksen aikana on jakautunut kouluttajien ja TE-toimistojen välillä? Ilmeisesti lähtökohdat saumattomiin palvelukokonaisuuksiin ovat työvoimakoulutuksessa luontevammat kuin omaehtoisen koulutuksen oppilaitosten kanssa. Erityistä huomiota kiinnitettiin Espoon ”jalkautuvan mallin” tilastollisesti näkyviin vaikutuksiin: Espoon TE-toimiston asiakkaat sijoittuivat suoraan työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen työharjoitteluun tai työelämävalmennukseen huomattavan usein. Se että työvoimaneuvoja menee oppilaitokseen tekemään jatkosuunnitelman yhdessä opiskelijan ja kouluttajan kanssa, näyttää nopeuttavan asiakkaan pääsyä seuraavaan toimenpiteeseen. Tällaisessa ajattelussa kiinnitetään huomiota TE-toimiston kotoutumiskoulutuksen aikaiseen ohjausvastuuseen. Yksinkertaistaen: suomen opettaja opettaa suomea ja TE-toimisto vastaa kotoutujan asiakasprosessista kokonaisuutena.

Voidaanko tätä yhteistyötä edelleen kehittää? ”Jalkautuvan” palvelun laajentaminen kaikkien työvoimapolitiittisten kotoutumiskoulutusten ja myös omaehtoisten suomen kielen koulutuskokonaisuuksien loppuvaiheeseen olisi selvi-

tyksen havaintojen perusteella perusteltua. Jos jalkautuvaa mallia ei pystytä laajentamaan omaehtoisiiin suomen kielen koulutuksiin, olisi tärkeää vähintään varmistaa, että omaehtoisten suomen kielen opintokokonaisuuksien loppuvaiheessa oppilaitos laatisi Koulutusportissa opiskelijalle työelämälähtöisen jatkosuunnitelman, jota TE-toimistossa voitaisiin hyödyntää.

Omaehtoinen suomen kielen koulutus on luultavasti tulevaisuudessakin yksi alkuvaiheen kotoutumisen vaihtoehto. Tämän selvityksen otannassa rinnastettuun koulutukseen osallistujat olivat tyypillisesti melko korkeasti koulutettuja, jolloin heillä voidaan olettaa olleen hyvät opiskeluvalmiudet myös itsenäistä otetta vaativissa opinnoissa. Kuitenkin rinnastamiskelpoisen koulutuksen vaihtoehdot ovat varsin moninaiset, ja rinnastuskelpoista koulutusta on tarjolla myös esimerkiksi luku- ja kirjoitustaidottomille kotoutujille. TE-toimiston asiantuntijoiden vastuu etenemispolkujen realistisuuden arvioinnissa kotoutumisprosessin alussa onkin vaativa.

Tämän selvityksen tavoitteena oli tuottaa Koulutusportti-järjestelmän ja maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksen kehittämistyötä tukeva perustelukehys työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen ja omaehtoisten suomen kielen opintojen välisestä ”työnjaosta”. Tarkoituksena oli tunnistaa, keillä maahanmuuttajilla omaehtoista reittiä on toteutettu ja millä perusteilla. Tavoitteena oli myös tuottaa ohjaavia periaatteita siitä, milloin omaehtoinen suomen opiskelu on perustellumpi ratkaisu kuin työvoimakoulutuksena toteutettu kotoutumiskoulutus. Selvityksen otoksessa työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen ja rinnastettuihin suomen kielen opintoihin ohjautui profiililtaan erilaisia opiskelijoita, ja myös sijoittumisessa vuoden tarkastelujaksolla voitiin havaita merkittäviä eroja työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen ja rinnastettuja suomen kielen opintoja suorittaneiden välillä. Aineiston perusteella ei kuitenkaan voida ottaa kantaa siihen, onko alkuperäinen koulutusmuodon valinta osunut oikeaan. Näin ollen selviä ohjenuoria siitä, millaisia asiakkaita eri koulutusmuotoihin kannattaa ohjata, ei voida tämän selvityksen perusteella antaa.

Selvityksen valossa voidaan todeta, että sopivan kotoutumista edistävän opiskelun valinta on erittäin vaativa haaste, johon TE-toimiston virkailijan tulisi kyetä vastaamaan. Opiskelun tukemisen edellytysten muodollinen määrittely perustuu kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22 – 25 §:iin, työvoima- ja yrityspalvelulain 6 luvun 4 – 9 §:iin, sisäasiainministeriön ohjeeseen kotoutumislain soveltamisesta TE-toimistoissa sekä ELY- tai TE-toimistotasoiisiin linjauksiin. Näistä ei kuitenkaan ole löydettävissä sisällöllisiä määrityksiä siihen, millä perusteilla tulisi valita omaehtoinen opiskelupolku työvoimakoulutuksen sijaan. Opiskelun tukemisen harkinnan TE-toimistossa tulisi perustua muodollisten edellytysten ja linjausten lisäksi harkintaan siitä, voiko asiakas saavuttaa kotoutumisen tavoitteet kyseisessä koulutuksessa. Aito yksilökohtainen harkinta tarkoittaa usein käytännössä sitä, että virkailijan pitäisi pystyä tekemään kielteinen päätös opintojen tukemisesta tilanteessa, jossa asiakkaalle ei olisi juuri sillä hetkellä tarjolla työvoimapolitiittista kotoutumiskoulutusta. Koulutusportti-järjestelmä on apuväline, josta TE-toimiston asiantuntija näkee työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen ja tukikelpoisen suomen kielen opiskelun kulloisenkin tarjonnan kokonaisuuden, mikä voi joissakin tilanteissa edesauttaa päättämisprosessien suunnitelmallisuutta.

Lähteet

Kyhä, Henna 2011. Koulutetut maahanmuuttajat työmarkkinoilla. Tutkimus korkeakoulututkinnon suorittaneiden maahanmuuttajien työllistymisestä ja työurien alusta Suomessa, Turun yliopisto, Turku.

Myrskylä, Pekka 2011. Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ- ja yrittäjyys 12/2011. Edita Publishing Oy.

Vieraskieliset ja koulutus, tilastotietoja, Etelä-Suomen lääninhallituksen julkaisuja 144/2009.

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 78/2013				
Vastuualue Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri				
Tekijät Ilona Korhonen Vilppu Palmberg Jarno Ruotsalainen Laura Ruuskanen Lea Savolainen		Julkaisu-aika Lokakuu 2013		
		Kustantaja Julkaisija Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja toimeksiantaja Euroopan sosiaalirahasto		
Julkaisun nimi Vuosi kotoutumiskoulutuksen jälkeen Selvitys opiskelijoiden sijoittumisesta pääkaupunkiseudulla				
<p>Tiivistelmä</p> <p>Koulutusportti – maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksen kehittämishanke selvitti työvoimakoulutuksena järjestetyn ja omaehtoisen kotoutumiskoulutuksen syksyllä 2010 aloittaneiden maahanmuuttajien etenemispolkuja koulutusten jälkeen. Tavoitteena oli saavuttaa yleiskuva omaehtoiseen (tuolloin ”rinnastettuun”) kotoutumiskoulutukseen ohjautumisesta sekä näihin koulutuksiin ohjautuneiden maahanmuuttajien jatkokoulutuksen eroavaisuuksista verrattuna kotoutumiskoulutuksen työvoimakoulutuksena suorittaneisiin.</p> <p>Aineisto kerättiin URA-tietojärjestelmästä otantaperusteisesti Helsingin, Espoon ja Vantaan TE-toimistojen aikaisemmin kotoutumiskoulutusta suorittamattomien maahanmuuttaja-asiakkaiden joukosta. Verrattiin työvoimakoulutuksen sekä omaehtoisen koulutuksen suorittaneiden ryhmiä toisiinsa. Pyrittiin ensinnäkin etsimään koulutusvalinnan selittäjiä ryhmien taustaprofiilien eroista. Toiseksi verrattiin eri koulutuksiin osallistuneiden etenemistä vuoden ajan kotoutumiskoulutuksen suorittamisen jälkeen. Etenemistä tarkasteltiin TE-hallinnon jaotteluun: selvitettiin työttömyyttä, työllistymistä sekä osallistumista koulutukseen tai TE-hallinnon palveluihin. Selvityksen mukaan omaehtoiseen opiskeluun ohjautui erilaisen taustaprofiilin mukaisia maahanmuuttajia kuin työvoimakoulutukseen. Omaehtoisin suomen kielen opiskeluihin ohjautui syksyllä 2010 suhteellisen hyvin koulutettu, naisvaltainen joukko, jonka äidinkieli oli hyvin usein venäjä. Selvityksen aineistomenetelmä ei mahdollistanut ohjautumisen syvempää syynälyysia.</p> <p>Välittömästi koulutuksen jälkeen työttömäksi jääneiden osuus oli suuri sekä työvoimakoulutusta että omaehtoista opiskelua suorittaneilla. Työvoimakoulutuksesta löydettiin useammin välitön jatkokoulutus ja työttömäksi jäi hieman vähemmän opiskelijoita kuin omaehtoisen koulutuksen jälkeen. Työttömyys vähentyi molemmissa seurantaryhmissä voimakkaasti seurantavuoden alkupuolella, lisääntyäkseen seurantavuoden lopulla. Kummassakaan ryhmässä työttömyyden vähentyminen ei johtunut yleensä työllistymisestä vaan sijoittumisesta moninaisiin TE-toimiston palveluihin. Omaehtoisia opiskeluita suorittaneiden sijoittuminen tapahtui hyvin usein uusiin omaehtoisin suomen kielen koulutuksiin. Työvoimakoulutusta suorittaneiden joukossa etenemispolut olivat useammin työelämäsuuntautuneita. Seurantavuoden lopussa työttömien osuus oli kuitenkin suurempi työvoimakoulutusta suorittaneiden joukossa.</p> <p>Vuonna 2010 kotoutumiskoulutuksen aloittaneiden selvityksen tarkastelua täydennettiin vuonna 2006 työvoimapolitiittisia ja rinnastettuja kotoutumiskoulutuksia aloittaneiden helsinkiläisten maahanmuuttajien työmarkkinatilanteen selvityksellä viiden vuoden kuluttua koulutuksen suoritamisesta. Otannassa työvoimakoulutukseen osallistuneiden ja omaehtoisesti opiskelleiden taustaprofiilien erot olivat pienemmät kuin vuonna 2010. Viiden vuoden seurannassa erot työvoimakoulutuksia ja rinnastettuja opintoja suorittaneiden työllistymisen ja jatkokoulutuksen välillä olivat kaventuneet. Tuolloin TE-toimiston asiakkaina oli myös enää varsin vähän 2006 kotoutumiskoulutuksen aloittaneita. Ulkomaalaisten asiakkaiden lukumäärän hyvin voimakas kasvu TE-toimistoissa 2006 – 2012 johtuukin ensisijaisesti uusien ulkomaalaisten työnhakijoiden määrän nopeasta kasvusta. TE-toimistoon ilmoittautuvien maahanmuuttajien onnistunut työllistymispolku on usein pitkä ja edellyttää kotoutumiskoulutuksen jälkeen pääsääntöisesti myös työvoimapalveluita.</p>				
Asiasanat (YSA:n mukaan) maahanmuuttajat, kotoutumiskoulutus, työvoimakoulutus, aikuisopiskelu				
ISBN (painettu)	ISBN (PDF)	ISSN-L	ISSN (painettu)	ISSN (verkkopainettu)
	978-952-257-845-7	2242-2846	2242-2846	2242-2854
www www.ely-keskus.fi/julkaisut www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-845-7	Kieli Suomi	Sivumäärä 38
Julkaisun myynti/jakaja				
Kustannuspaikka ja aika			Painotilo	

PRESENTATIONSBLAD

Publikationens serie och nummer Rapporter 78/2013				
Ansvarsområde Näringar, arbetskraft, kompetens och kultur				
Författare Ilona Korhonen Vilppu Palmberg Jarno Ruotsalainen Laura Ruuskanen Lea Savolainen		Publiceringsdatum Kuukausi 2013		
		Utgivare Förläggare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland		
		Projektets finansiär uppdragsgivare Europeiska socialfonden		
Publikationens titel Ett år efter integrationsutbildningen Utredning om studerandes karriärer i huvudstadsregionen (Vuosi kotoutumiskoulutuksen jälkeen)				
<p>Sammandrag</p> <p>Projektet Koulutusportti för utveckling av tidig handledning för invandrare redde ut skillnader i karriärerna efter utbildningen för invandrare som inlett integrationsutbildning som arbetskraftsutbildning eller frivillig integrationsutbildning hösten 2010. Syftet var att skapa en allmän bild av lotsningen till frivillig (då "jämförbar") integrationsutbildning samt av skillnaderna mellan de fortsatta karriärerna för de invandrare som deltagit i dessa utbildningar och dem som deltagit i integrationsutbildning som arbetskraftsutbildning.</p> <p>Materialet byggde på ett urval från URA-datasystemet bland invandrarkunder som inte tidigare deltagit i integrationsutbildning på TE-byråer i Helsingfors, Esbo och Vanda. De som deltagit i arbetskraftsutbildning jämfördes med dem som deltagit i frivillig utbildning. Enligt utredningen hade de invandrare som valde frivilliga studier en annorlunda profil än de som valde arbetskraftsutbildning. De som valde frivilliga studier i finska hösten 2010 var en relativt välutbildad och kvinnodominerad grupp som ofta hade ryska som modersmål. Urvalsmetoden i utredningen möjliggjorde inte en djupare orsaksanalys av preferenserna. Andelen deltagare som blev arbetslösa direkt efter utbildningen var stor i bägge grupperna. Arbetskraftsutbildning resulterade oftare i en omedelbar karriärstig, och antalet studerande som blev arbetslösa var något färre än bland dem som deltagit i frivillig utbildning. Arbetslösheten minskade kraftigt i bägge grupperna i början av uppföljningsperioden men den ökade mot slutet av uppföljningsperioden.</p> <p>Utredningen av dem som inlett integrationsutbildningen 2010 kompletterades av en utredning om arbetsmarknassituationen i Helsingfors för invandrare som inlett arbetskraftspolitisk eller jämförbar integrationsutbildning 2006 fem år efter utbildningen. I urvalet var skillnaderna i profilerna för dem som deltagit i arbetskraftsutbildning respektive frivilliga studier mindre än 2010. I den fem år långa uppföljningen minskade skillnaderna i sysselsättning och karriär mellan dem som deltagit i arbetskraftsutbildning respektive självständiga studier. Då hade TE-byråerna rätt få kunder som inlett integrationsutbildningen 2006. Den mycket kraftiga ökningen i antalet utländska kunder på TE-byråerna 2006–2012 beror främst på att antalet nya utländska arbetssökande ökat i snabb takt. En lyckad sysselsättningsstig för invandrare som anmäler sig på TE-byrån är ofta lång och kräver i allmänhet även arbetskraftstjänster efter integrationsutbildningen.</p>				
Nyckelord (enligt Allärs) Invandrare, integrationsutbildning, arbetskraftsutbildning, vuxenstudier				
ISBN (tryckt)	ISBN (PDF) 978-952-257-845-7	ISSN-L 2242-2846	ISSN (tryckt)	ISSN (webbpublikation) 2242-2854
WWW www.ely-centralen.fi/publikationer www.doria.fi		URN URN:ISBN: 978-952-257-845-7		Språk Finska Sidantal 38
Beställningar				
Förläggningsort och datum			Tryckeri	

RAPORTTEJA 78 | 2013

VUOSI KOTOUTUMISKOULUTUKSEN JÄLKEEN
SELVITYS OPISKELIJOIDEN SIOITTUMISESTA PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-845-7 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN: 978-952-257-845-7

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto